

کروه درسی استان ادبیات فارسی استان آذربایجان شرقی تقدیم می کند:

نمونه سوالات امتحانی فارسی پایه یازدهم

(مشترک رشته ها)

بخش اول: سوالات نهایی

بخش دوم: سوالات مفهومی

گردآورندگان: حکیمه پور آذر، یونس سیف، هانیه عبادی، محمدحسین اسماعیلی

بهار ۱۴۰۵

بخش اول

سوالات نهایی همراه با پاسخ:

ستایش: لطف خدا / درس یکم: نیکی / گنج حکمت: همت

۱- معادل معنایی واژه های «سازگار گردانیدن، شیرینی، زبون» را در مصراع های زیر بیابید.

الف) حلاوت سنج معنی در بیانها (ب) و گر توفیق او یک سو نهد پای (ج) نژند آن دل که او خواهد نژندش

۲- در بیت «اگر لطفش قرین حال گردد/ همه ادبارها اقبال گردد»، معادل معنایی کدام واژه وجود ندارد؟

الف) سعادت (ب) سیه روزی (ج) بداندیشی (د) همراه

۳- یک مفهوم مشترک در دو بیت زیر بیابید.

الف) خرد را گر نبخشد روشنایی بماند تا ابد در تیره رایی

ب) کمال عقل آن باشد در این راه که گوید نیستم از هیچ آگاه

۴- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) اگر لطفش قرین (حال / هال) گردد (ب) بلند آن سر، که او (خواهد / خاهد) بلندش

(ج) (هلاوت / حلاوت) سنج معنی در بیانها (د) در ناسته (احسان / احسان) گشادست

۵- تفاوت معنایی واژه «چنگ» را در مصراع های زیر بنویسید.

الف) چو چنگش، رگ و استخوان ماند و پوست (ب) که شیری برآمد، شغالی به چنگ

۶- یک واژه در بیت «الف» با یک واژه در بیت «ب» رابطه معنایی مترادف دارد. آنها را بنویسید.

الف) دگر روز باز اتفاق افتاد که روزی رسان قوت روزش بداد

ب) زَنَخدان فروبرد چندی به جیب که بخشنده، روزی فرستد ز غیب

۷- واژه مشخص شده در کدام معنی به کار رفته است؟

«مردان، بار را به نیروی همت و بازوی حمیت کشند، نه به قوت تن.»

الف) مردانگی ب) قدرت ج) غیرت د) جوانمردی

۸- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) نه خود را (بیفکن / بیافکن) که دستم بگیر

ب) نه بیگانه تیمار (خُردش / خوردش) نه دوست

ج) برو شیر درتده باش، ای (دَغَل / دقل) د) (زنخدان / ذنخدان) فروبرد چندی به جیب

۹- در مصراع های زیر، کاربرد «را» چیست؟

الف) شغال نگون بخت را شیر خورد ب) یقین، مرد را دیده، بیننده کرد

ج) مَینداز خود را چو روباه شَل د) خدا را بر آن بنده بخشایش است

۱۰- در بیت زیر، واژه «بخشایش» با کدام واژه نقش دستوری یکسان دارد؟

«خدا را بر آن بنده بخشایش است که خلق از وجودش در آسایش است»

۱۱- در ابیات زیر، یک پیوند وابسته ساز و یک پیوند همپایه ساز بیابید.

الف) یقین، مرد را دیده، بیننده کرد شد و تکیه بر آفریننده کرد

ب) بخور تا توانی به بازوی خویش که سَعِیت بود در ترازوی خویش

۱۲- درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید.

در بیت «نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست / چو چنگش، رگ و استخوان ماند و پوست»

می توان از شیوه قرار گرفتن واژه در جمله به معنای کلمه «چنگ» پی برد (درست / نادرست)

۱۳- در بیت «در این بود درویش شوریده رنگ / که شیری برآمد، شغالی به چنگ» از کدام روش به معنای واژه «شیر»

پی می بریم؟

۱۴- با توجه به ابیات زیر، درستی یا نادرستی موارد «الف» و «ب» را مشخص کنید.

«که چون زندگانی به سر می برد؟ بدین دست و پای از کجا می خورد؟»

«چنان سعی کن کز تو ماند چو شیر چه باشی چو روبه به وامانده، سیر»

الف) در بیت نخست از طریق رابطه معنایی «تضمّن» به معنی «دست» پی می بریم.

ب) در بیت دوم از طریق قرار گرفتن واژه «سیر» در «جمله» به معنی آن پی می بریم.

۱۵- بیت «رزق هر چند بیگمان برسد/ شرط عقل است جُستن از درها» توصیه به توکل است یا تلاش؟

۱۶- مفهوم کدام یک از ابیات زیر متفاوت است؟

- الف) یقین، مرد را دیده، بیننده کرد / شد و تکیه بر آفریننده کرد
 ب) کزین پس به کنجی نشینم چو مور / که روزی نخوردند پیلان به زور
 ج) نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست / چو چنگش، رگ و استخوان ماند و پوست
 د) زَنَخْدان فروبرد چندی به جیب / که بخشنده، روزی فرستد ز غیب

۱۷- در کدام بیت مفهوم «مقدر بودن روزی» وجود دارد؟

- الف) برو شیر درتده باش، ای دَغَل / مَیْنَداز خود را چو روباهِ شَل
 ب) زَنَخْدان فروبرد چندی به جیب / که بخشنده، روزی فرستد ز غیب
 ج) بخور تا توانی به بازوی خویش / که سَعِیت بود در ترازوی خویش
 د) خدا را بر آن بنده بخشایش است / که خلق از وجودش در آسایش است

۱۸- در بیت زیر، شاعر «بخشنندگی» را حاصل چه می داند؟

- «کَرَم ورزد آن سر، که مغزی در اوست / که دون همتانند بی مغز و پوست»
 الف) ثروتمندی / ب) مهربانی و عاطفه / ج) خردمندی / د) دوری از دون همتان

۱۹- منظور از «کمر بستن» در عبارت زیر چیست؟

«موری را دیدند که به زورمندی کمر بسته و ملخی را ده برابر خود برداشته.»

۲۰- تعداد غلط‌های املایی هر گزینه را بنویسید.

الف) مصحور کار خود بودم؛ ابدأً توجّهی به ماجرای شروع شده نداشتم. بی‌توجّهی من و اینکه با نگاه‌ها هیچ اضطرابی نشان ندادم، معلم را در ظنّ خود تقویت کرد.

ب) آن‌گاه آگاه شدند که غرقه خاست شد. بانگ و هزاحز و غریو خواست. امیر برخاست.

۲۱- معنای فعل «شد» در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

- الف) هنر خوار شد، جادویی ارجمند / نهان راستی، آشکارا گزند
 □ ب) از شب‌نم عشق، خاک آدم گل شد / صد فتنه و شور در جهان حاصل شد
 □ ج) یقین، مرد را دیده، بیننده کرد / شد و تکیه بر آفریننده کرد
 □ د) چو آتش در سپاه دشمن افتاد / ز آتش هم کمی سوزنده‌تر شد

۲۲- در بیت «شغال نگون بخت را شیر خورد / بماند آنچه روباه از آن سیر خورد»، واژه‌های قافیه سبب خلق چه آرایه ادبی شده‌اند؟

۲۳- بیت «کمال عقل آن باشد در این راه / که گوید نیستم از هیچ آگاه» با کدام یک از گزینه‌های زیر تناسب معنایی دارد؟

- ☐ الف) کمال گرایی عقل ☐ ب) تقابل همیشگی عقل و عشق
☐ ج) اظهار عجز از شناخت خدا ☐ د) دشوار بودن راه عشق

پاسخ سوالات نهایی ستایش و درس یکم:

۱- الف) حلاوت ب) توفیق ج) نژند

۲- بداندیشی

۳- ناتوانی عقل در شناخت عقل

۴- الف) حال ب) خواهد ج) حلاوت د) احسان

۵- الف) نوعی ساز ب) پنجه و چنگال

۶- الف) قوت ب) روزی

۷- قدرت

۸- الف) بیفکن ب) خوردش ج) دغل د) زنخدان

۹- الف) نشانه مفعول

ب) فک اضافه مرد را دیده : دیده مرد / دیده : مضاف / مرد: مضاف الیه

ج) نشانه مفعول

د) فک اضافه (خدا را ... بخشایش: بخشایش خدا/ بخشایش : مضاف/ خدا: مضاف الیه

۱۰- خلق / هر دو نقش نهادی دارند.

۱۱- الف) « و » : همپایه ساز ب) « تا ، که » : وابسته ساز

۱۲- درست

۱۳- تناسب داشتن با شغال

۱۴- الف) نادرست / با رابطه معنایی «تناسب» در واژگان «پا» و «دست» پی می بریم. ب) درست

۱۵- تلاش

۱۶- ج) بی توجهی دیگران / مفهوم سایر گزینه ها تاکید بر گوشه نشینی و توکل

۱۷- گزینه ب (مقدر بودن روزی) / در گزینه « الف و ج » توصیه به تلاش جهت کسب روزی / گزینه « د » توصیه به آزار نرساندن به خلق

۱۸- ج (خردمندی)

۱۹- آماده شدن جهت انجام کاری

۲۰- الف) ۲ ب) ۳

۲۱- گزینه ج

۲۲- جناس ناهمسان

۲۳- گزینه ج

درس دوم: قاضی بست / شعر خوانی: زاغ و کبک

۱- معادل معنایی «پشیمان، یادداشت، دریافت کردن، ضرورت» را در عبارت های زیر بیابید.

الف) نگویم که مرا سخت دربایست نیست. ب) دیگر روز، رقعتی نبشت به امیر.

ج) ماند غرامت زده از کار خویش د) من کیسه ها بستدم و به نزدیک بونصر آوردم.

۲- در دو بیت زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟ الف) زاغی از

آنجا که فراغی گزید رخت خود از باغ به راغی کشید

ب) خدا را بر آن بنده بخشایش است که خلق از وجودش در آسایش است

۳- در دو بیت زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟ الف) زاغی از

آنجا که فراغی گزید رخت خود از باغ به راغی کشید

ب) نادره کبکی به جمال تمام شاهد آن روضه فیروزه فام

۴- در عبارت و بیت زیر، کدام واژه ها با یکدیگر مترادف معنایی دارند؟

الف) اما ایزد رحمت کرد پس از نمودن قدرت؛ و سوری و شادیای به آن بسیاری، تیره شد

ب) خدا را بر آن بنده بخشایش است که خلق از وجودش در آسایش است

۵- در جمله های زیر تفاوت معنایی واژه «جامه» را بیان کنید.

الف) امیر از آن جهان آمده، جامه بگردانید و تر و تباه شده بود.

ب) ناوی ده بیاوردند، یکی بزرگتر از جهتِ نشست او و جامه ها افکندند.

۶- در عبارت زیر، کدام واژه ها با یکدیگر مترادف معنایی دارند؟ معنی آنها را بنویسید.

«امیر را یافتم آنجا بر زبَر تخت نشسته، پیراهن توزی، مخنقه در گردن، عقدی همه کافور و بوالعلای طبیب آنجا زیر تخت نشسته دیدم.»

۷- در جمله های زیر تفاوت معنایی فعل «گرفت» را بیان کنید.

الف) ایشان درجستند هفت و هشت تن و امیر را بگرفتند و بر بودند.

ب) چون آب نیرو کرده بود و کشتی پر شده، نشستن و دریدن گرفت.

۸- در دو عبارت زیر، کدام واژه ها با یکدیگر مترادف معنایی دارند؟ معنی آنها را بنویسید.

الف) تا این عارضه افتاده بود، بونصر نامه های رسیده را، به خطّ خویش، نُکَت بیرون می آورد.

ب) گفت: «بونصر را بگوی امروز دُرستم و در این دو سه روز، بار داده آید که علّت و تب تمامی زایل شد.»

۹- کدام واژه ها در ابیات زیر معنای مشترکی به ذهن می رسانند؟

الف) هم حرکاتش متناسب به هم/ هم خطواتش مُتقارب به هم

ب) بر قدم او قدمی می کشید/ وز قلم او رقمی می کشید

۱۰- کدامیک از واژگان زیر نمی تواند معادل معنایی واژه مشخص شده باشد؟

(اندرونی، اتاق مخصوص خدمتگزاران، اتاق تشریفات)

«بونصر نامه های رسیده را، به خطّ خویش، نُکَت بیرون می آورد. و چیزیکه در او کراهیتی نبود میفرستاد فروّ سرای.»

۱۱- در متن زیر معادل معنایی کدام واژه وجود ندارد؟

«تا این عارضه افتاده بود، بونصر نامه های رسیده را، به خطّ خویش، نُکَت بیرون میآورد. و از بسیاری نُکَت، چیزیکه در او کراهیتی نبود می فرستاد فروّ سرای، به دست من و من به آغاجیّ خادم میدادم.»

الف) حادثه ب) ناپسندی ج) پنهان د) اندرونی

۱۲- در متن زیر معادل معنایی کدام واژه وجود ندارد؟

«امیر نامه ها فرمود به غزنین و جمله مملکت بر این حادثه بزرگ و صعب که افتاد و سلامت که به آن مقرون شد. و مثال داد تا هزارهزار درم به غزنین و دو هزارهزار درم به دیگر ممالک، به مستحقان و درویشان دهند، شکر این را و نبشته آمد و به توقیع مؤکد گشت و مبشران برفتند.»

الف) دستور دادن ب) مهر ج) پوشیده د) دشوار

۱۳- در عبارت و بیت زیر تفاوت معنایی واژه «نیک» را بنویسید.

الف) امیر را بگرفتند و بربودند و به کشتی دیگر رسانیدند و نیک کوفته شد و پای راست افگار شد.

ب) کسی نیک بیند به هر دو سرای که نیکی رساند به خلقِ خدای

۱۴- در عبارت و بیت زیر، کدام واژه ها معنای مشترکی به ذهن می رسانند؟

الف) روز دوشنبه، امیر [مسعود] شبگیر، برنشست و به کران رودِ هیرمند رفت با بازان و یوزان و حشم و ندیمان و مُطربان.

ب) اگر لطفش قرین حال گردد همه ادبارها اقبال گردد

۱۵- در عبارت و بیت زیر، کدام دو کلمه با هم رابطه معنایی مترادف دارند؟

الف) نامه نبشته آمد. نزدیک آغاجی بردم و راه یافتم، تا سعادت دیدارِ همایونِ خداوند دیگر باره یافتم.

ب) اگر لطفش قرین حال گردد همه ادبارها اقبال گردد

۱۶- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) تا نزدیک نماز پیشین، از این مهمات (فارغ / فارق) شده بود.

ب) حقّ این نعمت تندرستی که باز یافتیم، لُختی (گزارده / گذارده) باشیم

ج) آن را امیرالمؤمنین میروا دارد ستَدَن، آن (غازی / قاضی) همی نستاند؟

د) صدقه ای که خواهیم کرد (هلال / حلال) بی شبهت باشد.

۱۷- در هریک از عبارتهای زیر، یک نادرستی املایی بیابید و درست آن را بنویسید.

الف) از غذای آمده، پس از نماز، امیر کشتیها بخواست و ناوی ده بیاوردند یکی بزرگتر، از جهت نشستِ او.

ب) آنگاه آگاه شدند که غرقه خاست شد. بانگ و هزاهز و غریو خاست. امیر برخاست.

ج) ایزد رحمت کرد پس از نمودن قدرت؛ و صوری و شادیای به آن بسیاری، تیره شد..

د) بتان زرین شکسته و بگداخته و پاره کرده و حلالتر مال هاست و در هر صفری ما را از این بیارند.

۱۸- در کدام عبارت، کاربرد فعل «مجهول» مشهود است؟

الف) چون نامه گسیل کرده شود، تو باز آئی که پیغامیست سوی بونصر در بابی، تا داده آید.

ب) تا نزدیک نماز پیشین، از این مهمات فارغ شده بود و خيلتاشان و سوار را گسیل کرده.

۱۹- با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«بونصر را بگو که امروز دُرُستم و در این دو سه روز، بار داده آید که علت و تب تمامی زایل شد. من بازگشتم و این چه رفت با بوسهل بگفتم. سخت شاد شد و»

الف) معادل امروزی فعل مجهول را بنویسید.

ب) نقش دستوری واژه «سخت» چیست؟

ج) حرف نشانه «را» بعد از «بونصر» بیانگر چه نقش دستوری است؟

۲۰- در متن زیر، مرجع ضمیرهای مشخص شده را بنویسید.

«پس از نماز، امیر کشتیها بخواست و ناوی ده بیاوردند یکی بزرگتر، از جهت نشستِ او و جامه ها افگندند و شرعی بر وی کشیدند. وی آنجا رفت.»

۲۱- عبارت زیر را به نثر روان بنویسید. «به نشاط، قلم درنهاد.»

۲۲- هدف از به جا آوردن تدابیر زیر با توجه به داستان «قاضی بست» بیهقی چه بوده است؟

«یافتم خانه تاریک کرده و پرده های کتان آویخته و تر کرده و امیر را یافتم آنجا بر زَبر تخت نشسته، پیراهن توزی، مخنقه در گردن، عَقْدی همه کافور و بوالعلای طبیب آنجا زیر تخت نشسته دیدم.»

الف) کم کردن میزان تب و اعتدال دمای بدن امیر

ب) مساعد کردن محیط برای اقدام به زخم بندی

ج) آماده کردن امیر جهت جراحی و شکافتن جراحت

۲۳- دلیل «پرهیز از تن عم و عدم پذیرش صله» در کدام عبارت متفاوت است؟

الف) چون به آنچه دارم و اندک است قانعم، وزر و وَبالِ این چه به کار آید؟

ب) بر من پوشیده است که آن غزوها بر طریق سنت مصطفی هست یا نه. من این نپذیرم و در عهده این نشوم.

ج) آنچه دارم از اندک مایه حُطام دنیا، حلال است و کفایت است و به هیچ زیادت حاجتمند نیستم.

۲۴- با توجه به عبارت زیر، «بونصر» از چه چیزی شگفت زده شده است؟

«ای سبحان الله: زری که سلطان محمود به غزو از بتخانه ها به شمشیر بیاورده باشد و بتان شکسته و پاره کرده و آن را امیرالمؤمنین می روا دارد ستَدَن، آن قاضی همی نستانند؟»

الف) بی غلّ و غش بودن طلاهایی که سلطان محمود از جنگ با کفار به دست آورده بود.

ب) عدم شبهه در مطابقت غزوها بر سنت پیامبر اسلام

ج) خودداری بوالحسن بولانی از قبول طلاهای اهدایی امیرمسعود

۲۵- با توجه به عبارت «من کیسه ها بستدم و به نزدیک بونصر آوردم و حال بازگفتم. دعا کرد و گفت: «خداوند، این سخت نیکو کرد.»:

الف) منظور از «من» چه کسی است؟ ب) منظور از «خداوند» کیست؟

۲۶- با توجه به عبارت زیر، موارد ذکر شده در داخل کمانک را پاسخ دهید.

پس از نماز، کس فرستاد و قاضی بوالحسن و پسرش را بخواند و بیامدند، بونصر، پیغام امیر به قاضی رساند.
(نوع وابسته پیشین مشخص شود)

۲۷- عبارت زیر به کدام فضیلت اخلاقی قاضی بُست اشاره دارد؟

«و آنچه دارم از اندک مایه حُطامِ دنیا حلال است و کفایت است و به هیچ زیادت حاجتمند نیستم.»

پاسخ سوالات نهایی درس دوم و شعر خوانی:

۱- الف) در بایست: ضرورت ب) رقعت: یادداشت

ج) غرامت زده: پشیمان د) ستدن: دریافت کردن

۲- الف) فراغ ب) آسایش

۳- الف) باغ ب) روضه

۴- الف) ایزد ب) خدا

۵- «جامه» در جمله الف به معنی «لباس» و در جمله «ب» به معنی «فرش، هرچیز گستردنی» آمده است

۶- مخنقه و عقد هر دو به معنی «گردنبند»

۷- الف) بگرفتند: از آب بیرون کشیدند ب) گرفت: فعل آغازین به معنی «شروع کرد»

۸- الف) عارضه: بیماری ب) علت: بیماری

۹- الف (خطوات: قدم ها (ب) قدم

۱۰- اتاق تشریفات

۱۱- گزینه ج (پنهان) / الف (حادثه:عارضه / ب) ناپسندی :کراهیت / د) اندرونی :فروید سرای

۱۲- گزینه ج (پوشیده) / الف (دستور دادن:مثال دادن / ب) مهر:توقیع / ج) دشوار:صعب

۱۳- در گزینه الف («نیک» به معنی «کاملاً، بسیار» و در گزینه ب («نیک» به معنی «خوبی و نیکی.»

۱۴- الف (ندیم (ب) قرین

۱۵- ندیم: همنشین قرین: همراه، همنشین

۱۶- الف (فارغ (ب) گزارده (ج) قاضی (د) حلال

۱۷- شکل درست : الف) « قضای » (ب) «خواست » (ج) «سوری» (د) سفر

۱۸- الف) گسیل کرده شود « مضارع التزامی مجهول » / داده آید (داده شود) « مضارع التزامی مجهول»

۱۹- الف) داده آید:داده شود / ب) سخت (بسیار) قید / ج) حرف اضافه به معنی «به» (به بونصر)

۲۰- مرجع «او» : «امیر» / مرجع «وی» در جمله : (بر وی کشیدند) «کشتی» / مرجع «وی» در جمله : (وی آنجا رفت) «امیر»

۲۱- با شادی شروع به نوشتن کرد.

۲۲- گزینه الف / کافور: ماده ای خوشبو و سفیدرنگ، کافور، خاصیت ضدعفونی کننده و تب بر دارد وضعیت اتاق امیر جهت پایین آوردن تب سلطان

۲۳- گزینه ب / در گزینه «ب» بیشتر بر حلال و حرام بودن تأکید شده ولی در گزینه های «الف» و «ج» سخن از قناعت است.

۲۴- تعجب بونصر از این که چرا قاضی ابوالحسن بولانی طلاها را نمی پذیرد.

۲۵- الف) بیهقی (ب) پادشاه

۲۶- شاخص

۲۷- قناعت

فصل دوم: ادبیات پایداری / درس سوم: در امواج سند / گنج حکمت: چو سرو باش

۱- معادل معنایی واژه های «میوه دار، جیوه، عظیم، اسب» را در نمونه های زیر بیابید.

الف) در آن سیماب گون امواج دریا (ب) به زیر باره می نالید از درد

ج) ز امواج گران، کوه از پی کوه (د) خدای عزوجل آفریده است و برومند

۲- در بیت و عبارت زیر، دو واژه متضاد هستند. آن دو را بنویسید.

الف) چو بگذشت از پس آن جنگ دشوار از آن دریای بی پایاب، آسان

ب) دیگر روز، امیر نامه ها فرمود به غزنین و جمله مملکت بر این حادثه بزرگ و صعب که افتاد.

۳- در بیت و عبارت زیر، دو واژه مترادف هستند. آن دو را بیابید.

الف) در آن تاریک شب می گشت پنهان فروغ خرگه خوارزمشاهی

ب) تا چاشتگاه به صید مشغول بودند. پس به کران آب فرود آمدند و شرع ها زده بودند

۴- یک واژه از گزینه «الف» و یک واژه از گزینه «ب» انتخاب کنید که معنای آنها یکسان باشد. معنی آنها را بنویسید.

الف) به زیر باره می نالید از درد سوار زخم دار نیم مرده

ب) چو لشکر گرد بر گردش گرفتند چو کشتی بادپا در رود افگند

۵- در ابیات زیر، دو واژه مترادف هستند. آن دو را بیابید.

الف) به مغرب، سینه مالان قرص خورشید نهران می گشت پشت کوهساران

ب) زَنَخْدان فروبرد چندی به جیب که بخشنده، روزی فرستد ز غیب

۶- در بیت و عبارت زیر، دو واژه مترادف هستند. آن دو را بیابید.

الف) در آن تاریک شب می گشت پنهان فروغ خرگه خوارزمشاهی

ب) و محجوب گشت از مردمان، مگر از اطبا و تنی چند از خدمتکارانِ مرد و زن

۷ - تفاوت معنایی واژه «چو» را در بیت زیر بیان کنید.

چو لشکر گرد بر گردش گرفتند چو کشتی بادپا در رود افگند

۸- تفاوت معنایی فعل «می گشت» را در دو بیت زیر بیان کنید.

الف) در آن تاریک شب می گشت پنهان فروغ خرگه خوارزمشاهی

ب) در آن دریای خون، در دشت تاریک به دنبال سر چنگیز می گشت

۹- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) تن سنگین اسبی تیر(خرده / خورده) ب) به مغرب، سینه مالان (غرس / قرص) خورشید

ج) شبی را تا شبی با لشکری (خورد / خُرد) د) از این (سد / صد) روان، در دیده شاه

۱۰- واژه «کمی» با کدام واژه در همین بیت، نقش دستوری یکسان دارد؟

«چو آتش در سپاه دشمن افتاد از آتش هم کمی سوزنده تر شد»

۱۱- واژه «سر» با کدام واژه در همین بیت، نقش دستوری یکسان دارد؟

«شبی را تا شبی با لشکری خُرد ز تنها سر، ز سرها خُود افکند»

۱۲- نقش دستوری مصراع دوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

الف) در آن تاریک شب می گشت پنهان فروغ خرگه خوارزمشاهی

ب) ز هر سو بر سواری غلت می خورد تن سنگین اسبی تیرخورده

ج) به زیر باره می نالید از درد سوار زخم‌دار نیم مرده

د) به یاری خواهم از آن سوی دریا سوارانی زره پوش و کمانگیر

۱۳- در بیت زیر منظور از «دریای خون» چیست؟

«در آن دریای خون، در دشت تاریک به دنبال سر چنگیز می گشت»

۱۴- جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

«در قالب چهارپاره ،هر بند، شامل مصراع است؛ چهارپاره، بیشتر برای طرح مضامین و به کار می‌رود و رواج آن، از دوره بوده و تاکنون ادامه یافته است.»

۱۵- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

چولشکر گرد بر گردش گرفتند چو کشتی بادپا در رود افگند

۱۶- کدامیک از ابیات زیر به رشادت و دلاوری سلطان جلال الدین خوارزمشاه اشاره ندارد؟

الف) چو آتش در سپاه دشمن افتاد ز آتش هم کمی سوزنده تر شد

ب) بدن شمشیر تیز عافیت سوز در آن انبوه، کار مرگ می کرد

ج) خروشان، ژرف، بی پنهان، کف آلود دل شب می درید و پیش می رفت

د) شبی را تا شبی با لشکری خُرد ز تنها سر، ز سرها خُود افکند

۱۷- کدامیک از مفاهیم داده شده از بیت زیر، دریافت نمی شود؟

«بدان شمشیر تیز عافیت سوز در آن انبوه، کار مرگ می کرد»

الف) پرشماری حریف ب) دلاوری فرمانده ج) وحشیگری دشمن د) تیزی شمشیر

۱۸- در بیت «گرت ز دست برآید، چو نخل باش کریم / ورت ز دست نیاید، چو سرو باش آزاد» علاوه بر «آزادگی» به چه کاری توصیه می کند؟

۱۹- معنی واژه مشخص شده را بنویسید. «به رود سند می غلتید بر هم / ز امواج گران، کوه از پی کوه»

۲۰- در بیت زیر «مشبه» کدام واژه است؟ چو لشکر گرد بر گردش گرفتند / چو کشتی، بادپا در رود افکند!

۲۱- اگر بخواهیم قالب چهارپاره را ترسیم کنیم، انتخاب کدام واژه‌ها، برای قافیه هر بیت، به ترتیب صحیح است؟

الف) به یاری خواهیم از آن سوی دریا / سوارانی زره پوش و (مهیا / کمان گیر)

ب) دمار از جان این غولان کشم سخت / بسوزم خانمان هاشان به (شمشیر / بخت)

۲۲- مفهوم مشترک دو عبارت زیر را بنویسید.

الف) به فرزندان و یاران گفت چنگیز / که گر فرزند باید، باید این سان!

ب) دلاوری‌ها و جان فشانی‌های سربازان فداکار و شما افسران عزیز علی‌رغم محرومیت‌های فراوان تا به آنجا بود که دشمن را هم به تحسین و اعجاب واداشت.

پاسخ سوالات نهایی درس سوم:

۱- الف) سیماب: جیوه / ب) باره: اسب / ج) گران: عظیم / د) برومند: میوه دار

۲- الف: آسان / ب: صعب

۳- الف: خرگه / ب: شراع

۴- الف: باره / ب: بادپا هر دو به معنی اسب

۵- الف: نهان / ب: غیب

۶- الف: پنهان / ب: محجوب

۷- چو در مصراع اول به معنی «وقتی که» حرف ربط / چو در مصراع دوم به معنی «مثل و مانند» حرف اضافه

۸- در گزینه «الف» فعل «می گشت» (می شد) اسنادی است و در گزینه «ب» به معنی «جست و جو می کرد» غیراسنادی است.

۹- شکل درست واژگان املائی : الف) خورده ب) قرص ج) خرد د) سد

۱۰- «هم» / «کمی» هردو قید

۱۱- خود / «سر» هردو مفعول

۱۲- گزینه د / مصراع دوم گزینه «د» نقش مفعول دارد و بقیه گزینه ها، نقش نهاد دارند.

۱۳- میدان جنگ

۱۴- به ترتیب: چهار - اجتماعی - سیاسی - مشروطه

۱۵- وقتی که لشکر او را محاصره کرد اسب را مانند کشتی در آب انداخت.

۱۶- گزینه «ج» / این بیت در توصیف رود سند است .

۱۷- گزینه د

۱۸- بخشندگی

۱۹- سنگین - عظیم

۲۰- بادپا

۲۱- الف) کمان گیر ب) شمشیر

۲۲- تحسین دلاوری ها و شجاعت ها توسط دشمن

درس پنجم: آغازگری تنها/ روان خوانی: تا غزل بعد

۱- عبارت «نوعی توپ جنگی کوچک دارای دو چرخ که در زمان صفویه و قاجاریه روی شتر می بستند.» در توضیح کدام واژه آمده است؟

الف) بختک ب) زنبورک ج) تنوره د) کجاوه

۲- کدام معنی از واژه مشخص شده در عبارت «در جبهه بیرون شجاعت کارسازتر است و در این یک، درایت بر نمی آید؟

الف) دوراندیشی ب) دانش ج) بینش د) آگاهی

۳- در بیت و عبارت زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) فرصت بده ای روح جنون تا غزل بعد در غیرت ما نیست که در ننگ بمیریم

ب) مور چون این بشنید، بخندید و گفت: «مردان، بار را به نیروی همت و بازوی حمیت کشند، نه به قوت تن

۴- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) خبرهای تازه از سازمان ارتش و (سلاحها / صلاحها) سایه وحشتی بر وجودش انداخته بود.

ب) بی اذن و (خاست / خواست) او دست به کاری نمی زد.

ج) با نهیب و (صغیر / سفیر) گلوله های توپ روس، باز شد.

د) عملاً در هفته، دو جلسه بیشتر نمی توانستیم (برگذار / برگزار) کنیم.

۵- برای واژه مشخص شده در عبارت زیر، یک «معادل معنایی» و یک واژه «همآوا» بنویسید.

«در آن روزهای غربت، نیازمند دلگرمی بودیم تا روحمان در زندان بعثی ها نپوسد.»

۶- تفاوت نقش دستوری واژه «شاه» را در عبارتهای زیر بنویسید.

الف) سران کشور و در رأسش فتحعلی شاه در فکر تدارک سپاه برای مقابله با دست اندازی های روس ها بودند.

ب) عباس میرزا خود را برای شرکت در مراسم سلام نوروزی شاه، به تهران رسانده بود.

۷- در عبارتهای زیر، «شاخص ها» را پیدا کنید.

الف) دکتر فروزانفر، استاد و نویسنده بزرگ معاصر، کتابی در شرح حال امام محمد غزالی نوشته است.

ب) او خداوند ولایت است و خواجه با امیر محمود به غزوها بوده است و من نبوده ام.

۸- در متن «شاهزاده نوجوان، میرزا عیسی قائم مقام را نه تنها وزیر خردمند، بلکه مرشد و پدر معنوی خود می دانست.»

الف) یک شاخص در گروه اسمی بیابید. ب) یک ترکیب اضافی پیدا کنید

۹- در جمله «تبریز، این شهر کهن، مرکز فرماندهی خط مقدم دفاع، در برابر دست درازیهای همسایه شمالی ایران، یعنی

روسیه بود.» نقش واژه های مشخص شده را بنویسید.

۱۰- املای درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) دوست نداشتیم از بچه ها فاصله بگیرند یا احساس (ترد - طرد) شدن کنند.

ب) به حشرم بده نامه در دست راست / ز (حولم - هولم) در آن روز بی باک کن

پاسخ سوالات نهایی درس پنجم:

۱- گزینه ب

۲- گزینه الف

۳- الف (غیرت و حمیت /ب) / غیرت: حمیت، تعصب / حمیت: غیرت، جوانمردی، مردانگی

۴- الف) سلاح ها (ب)خواست (ج) صغیر (د)برگزار

۵- غربت: دوری / هم آوا: قربت: نزدیکی

۶- الف (شاخص (ب) مضاف الیه

۷- الف (دکتر - امام (ب) امیر

۸- الف) میرزا (ب) پدر خود

۹- به ترتیب: نهاد - بدل - مسند

۱۰- الف) طرد (ب) هولم

فصل سوم: ادبیات غنایی / درس ششم: پرورده عشق / گنج حکمت: مردان واقعی

۱- در ابیات زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) چون موسم حج رسید، برخاست / آشتیر طلبید و محمل آراست

ب) فرزند عزیز را به صد جهد / بنشانند چو ماه در یکی مهد

۲- کدام واژه ها در دو بیت زیر، معنای مشترکی را به ذهن می رسانند؟

الف) پرورده عشق شد سرشتم / جز عشق مباد سرنوشت

ب) از قضای آمده، پس از نماز، امیر کشتی ها بخواست و ناوی ده بیاوردند.

۳- در ابیات زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) فرزند عزیز را به صد جهد / بنشانند چو ماه در یکی مهد

ب) بخور تا توانی به بازوی خویش / که سعیت بود در ترازوی خویش

۴- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) گو یارب از این (گذافکاری / گزافکاری)

ب) (بیچارگی / بیچاره گی) ورا چو دیدند

ج) (مهراب / محراب) زمین و آسمان اوست

د) اشتر طلبید و (محمل / مهمل) آراست

۵- با توجه به بیت «برداشته دل ز کار او بخت / درماند پدر به کار او سخت»، واژه ای را در مصراع دوم همین بیت بیابید که نقش دستوری آن با واژه مشخص شده یکسان باشد.

۶- اگر جمله «این نیست طریق آشنایی» را به شیوه زبان معیار برگردانیم، دومین کلمه جمله کدام است؟

۷- نقش ضمیر متصل در کدام گزینه همانند نقش ضمیر مشخص شده در بیت زیر است؟

«کز عشق به غایتی رسانم / کاو ماند اگرچه من نمانم»

الف) عاشق تر از این کنم که هستم ب) یارب به خدایی خدایت

ج) جز عشق مباد سرنوشتم د) توفیق دهم به رستگاری

۸- در کدام گزینه اجزای کلام مطابق زبان معیار است؟

الف) بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را ب) ما به فلک بوده ایم یار ملک بوده ایم

ج) پرورده عشق شد سرشتم د) جز عشق مباد سرنوشتم

۹- اجزای هریک از بیت های زیر را مطابق زبان معیار مرتب کنید.

الف) برداشته دل ز کار او بخت درماند پدر به کار او سخت

ب) می داشت پدر به سوی او گوش کاین قصه شنید، گشت خاموش

۱۰- بیت «گرچه ز شراب عشق مستم / عاشق تر ازین کنم که هستم» برگرفته از منظومه داستانی «لیلی و مجنون» است؛ قالب شعری آن است

۱۱- تفاوت نگاه به عشق را در دو بیت زیر توضیح دهید.

الف) دریاب که مبتلای عشقم آزاد کن از بلای عشقم

ب) کز عشق به غایتی رسانم کاو ماند اگرچه من نمانم

۱۲- یک مفهوم مشترک در دو بیت زیر بیابید

الف) عشق بازی کار بیکاران بود عاقلش با کار بیکاران چه کار

ب) گو یارب از این گزاف کاری توفیق دهم به رستگاری

۱۳- نقش دستوری موارد مشخص شده را بنویسید.

الف) دریاب که مبتلای عشقم / آزاد کن از بلای عشقم

ب) آن را امیرالمؤمنین می روا دارد ستدن.

پاسخ سوالات نهایی درس ششم:

۱- الف) محمل / ب) مهد

۲- الف) سرنوشت / ب) قضا

۳- الف) جهد / ب) سعی

۴- الف) گزافکاری ب) بیچارگی / بیچاره + ی = بیچارگی

ج) محراب / محراب د) محمل / مَحْمِل: کجاوه

۵- با واژه پدر/ نقش بخت و پدر /هر دو نهاد می باشند.

۶- طریق / این، طریق آشنایی نیست.

۷- گزینه «الف» / ضمیر متصل مشخص شده نقش مفعول دارد / در گزینه «الف» نیز «م» نقش مفعول دارد:

الف) من را عاشق تر کن ب) ت: مضافیه (خدایی تو)

ج) م: مضافیه (سرنوشت من) د) م: متمم (به من توفیق بده)

۸- گزینه ب

۹- الف) بخت ز کار او دل برداشته. پدر به کار او سخت درماند.

ب) پدر به سوی او گوش می داشت. کاین قصه شنید، خاموش گشت.

۱۰- مثنوی

۱۱- در گزینه الف، گوینده، عشق را بلا می پندارد و از خدا می خواهد تا او را از عشق نجات دهد اما گزینه «ب» تضاد معنایی

با «الف» دارد که می گوید: در عشق به آنچنان مرتبه ای برسد که در آن راه فانی شود.

۱۲- در هر دو بیت عشق نکوهیده و ناپسند دانسته شده است.

۱۳- الف) مفعول ب) مضافیه

درس هفتم: باران محبت / شعر خوانی: آفتاب حسن

۱- معادل معنایی واژه های «شایستگی، لطف، بی غیرت، پیشگاه» را مشخص کنید.

الف) آن را به نظر عنایت پرورش می داد.

ب) هیچ کس استحقاق خزانگی و خزانه داری آن گوهر نیافته

ج) گفت: تو را به حضرت برم که از تو خلیفتی می آفریند

د) زین همرهان سست عناصر دلم گرفت

۲- در عبارت زیر، کدام دو کلمه با هم رابطه معنایی تضاد دارند؟

«خاک سوگند برداد به عزت و ذوالجلالی حق که مرا مبر که طاقت قُرب ندارم و تاب آن نیارم .من نهایت بُعد اختیار کردم.»

۳-معادل معنایی واژه مشخص شده، در کدام گزینه آمده است؟

«ای آفتاب حُسن، برون آ، دمی ز ابر/ کان چهره مُشعشع تابانم آرزوست»

الف) الوهیت ب) ربوبیت ج) متلألئ د) مُشْتَبِه

۴- در عبارت و بیت زیر، کدام دو کلمه با هم رابطه معنایی تضاد دارند؟

الف) خاک سوگند برداد به عزت و ذوالجلالی حق که مرا مبر که طاقت قُرب ندارم.

ب) نانم افزود و آبرویم کاست بینوایی به از مذلت خواست

۵- معادل معنایی «راز» در کدام گزینه آمده است؟ آن را بنویسید.

الف) حضرت غنا، دیگری را به جای او نخواند و این سِرّ با دیگری در میان ننهاد.

ب) الطاف الوهیت و حکمت ربوبیت به سِرّ ملایکه فرومی گفت. «إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ.»

۶- کدام واژه ها در دو متن زیر، معنای مشترکی را به ذهن می رسانند؟

الف) گفت: «تو را به حضرت می برم که از تو خلیفتی می آفریند.»

ب) منزل حافظ کنون بارگه پادشاست دل بر دلداری رفت، جان بر جانانه شد

۷- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) من نهایت بُعد را انتخاب کردم که (غربت / قربت) را خطر بسیار است.

ب) خاک در کمال مذلت و (خواری / خاری) چندین ناز می کند.

ج) چون ابلیس، گرد (قالب / غالب) آدم برآمد، دانست که چیست

د) هیچکس (خزانه گی / خزانگی) و خزانه داری آن گوهر نیافته.

۸- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید

الف) آب (حیات / حیاط) ابدی سرشتند و به آفتاب نظر پیروردند.

ب) بینوایی به از مذلّت (خواست / خاست)

ج) خاک ذلیل را از حضرت عزت به چندین (اعزاز / اعزاز) می خوانند.

د) اگر به (طوع / طوع) و رغبت نیاید، به اکراه و اجبار بر گیر.

۹- کدامیک از ابیات زیر جمله مرکب محسوب می شود؟

الف) گر من نظری به سنگ بر، بگمارم از سنگ، دلی سوخته بیرون آرم

ب) سرنشتر عشق بر رگ روح زدند یک قطره فروچکید و نامش دل شد

۱۰- «پیوند وابسته ساز» را در هریک از عبارتهای زیر مشخص کنید.

الف) چون نوبت به دل رسید، گل دل را از بهشت بیاوردند.

ب) شما چه می دانید که ما را با این مشتی خاک، چه کارها از ازل تا ابد در پیش است؟

ج) روزکی چند صبر کنید تا من بر این یک مشت خاک، دست کاری قدرت بنمایم.

۱۱- با توجه به عبارت زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«روزکی چند صبر کنید تا من بر این یک مشت خاک، دستکاری قدرت بنمایم، تا شما در این آینه، نقش های بوقلمون ببینید.

اول نقش، آن باشد که همه را سجده او باید کرد.»

الف) «او» در عبارت بالا کیست؟ ب) منظور از «مشت خاک» چیست؟

ج) نقش های بوقلمون بیانگر چه مفهومی است؟

۱۲- در عبارت زیر کدام کلمه ارزش املایی بیشتری دارد؟

«شما چه دانید که ما را با این مشتی خاک، چه کارها از ازل تا ابد در پیش است؟»

۱۳- با توجه به عبارت زیر آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

خاک سوگند برداد به عزّت و ذوالجلالی حق که مرا مبر. (تشخیص - سجع)

۱۴- درستی یا نادرستی موارد زیر را با توجّه به آثار و مؤلف آنها مشخص کنید.

الف) غزلیات شمس: جلال‌الدین محمد مولوی

ب) هم‌صدا با حلق اسماعیل: حمید سبزواری

ج) زندان موصل، (خاطرات اسیر آزادشده، کامور بخشایش): اصغر رباط جزئی

پاسخ سوالات نهایی درس هفتم:

۱- الف) لطف: عنایت / ب) استحقاق شایستگی / ج) پیشگاه: حضرت / د) بی‌غیرت: سست عناصر

۲- قرب و بعد

۳- گزینه ج / مشعشع: درخشان، تابان / متألّی: درخشان، تابان

الوهیّت: خدایی، خداوندی / ربوبیّت: الوهیّت و خدایی، پروردگاری / مُشْتَبِه: اشتباه کننده، دچار اشتباه؛ مُشْتَبِه شدن: به اشتباه افتادن

۴- الف: عزّت و ب: مذلت

۵- گزینه الف / در گزینه «الف» سرّ به معنی «راز» / در گزینه «ب» سرّ به معنی «ضمیر و باطن»

۶- الف: حضرت و ب: بارگه

۷- الف) قربت: نزدیکی، خویشی / هم‌آوا با غربت: دوری، بیگانگی

ب) خواری/ خوار: پست (هم‌آوا با خار) ج) قالب: شکل، پیکر (هم‌آوا با غالب) د) خزانگی

۸- الف) حیات / حیات (زندگی): هم‌آوا با حیاط (فضا، محوطه

ب) خواست / خواست: هم‌آوا با خاست ج) اعزاز د) طوع

۹- گزینه الف / «گر» = اگر: حرف ربط وابسته ساز است.

۱۰- الف) چون: وقتی که ب) که ج) تا

الف) «تا» (وقتی که) پیوند وابسته ساز است.

ب) «تا» نشان دهنده زمان، مکان و مسافت (حرف اضافه)

۱۱- الف) انسان یا آدم ب) جسم انسان ج) جلوه‌های گوناگون و نقشه‌های رنگارنگ

۱۲- ازل

۱۳- تشخیص

۱۴- الف) درست ب) نادرست

فصل چهارم: ادبیات سفر و زندگی / درس هشتم: در کوی عاشقان / گنج حکمت: چنان باش

۱- واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

«مرشد» به معنی کسی است که مراحل سیر و سلوک را پشت سر گذاشته که نقطه مقابل (مرید - مراد - پیر) است.

۲- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) یاران مولانا به آزار شمس (برخاستند/ برخاستند)

ب) پیوسته به افغان و (زاری / ذاری) و بیقراری، شمس را جست و جو می کرد.

ج) جلال الدین، روزها به شغل تدریس (میگزرانید / میگذرانید)

د) طالبان علوم شریعت در (محظر / محضر) او حاضر شدند.

۳- با توجه به متن زیر، تفاوت دو نوع «واو» را بنویسید.

«شمس، عارفی کامل و مرد حق بود و مولانا جلال الدین چون شمس را دید، نشانه ایی از لطف الهی را در او یافت.»

۴- با توجه به عبارت زیر به پرسش ها پاسخ دهید.

«یاران مولانا هم که پژمردگی و دلتنگی او را در غیبت شمس دیده بودند، از کردار خود پشیمان شدند و روی به مولانا

آوردند. مولانا عذرشان را پذیرفت و فرزند خود، سلطان ولد را به طلب شمس روانه دمشق کرد.»

الف) نقش دستوری ضمیر «شان» در «عذرشان» و مرجع آن را بنویسید.

ب) یک معطوف و یک بدل در عبارت فوق بیابید.

۵- «نقش تبعی» در کدام گزینه متفاوت است؟

الف) شاه از قدرت همسایه شمالی خود، روسیه، کم و بیش آگاهی داشت.

ب) این پیک ها و نامه ها عاقبت در دل شمس تأثیر بخشید.

ج) او و مادر، هردو، آنها را از مادر بزرگشان به یاد داشتند.

د) مولانا عذرشان را پذیرفت و فرزند خود، سلطان ولد، را به طلب شمس روانه دمشق کرد

۶- با توجه به متن زیر، به پرسش ها پاسخ دهید.

«دکتر غلامحسین یوسفی، استاد بزرگ ادبیات فارسی، کتاب‌های گلستان و بوستان سعدی را تصحیح کرده است.»

الف) معطوف را مشخص کنید. ب) کدام کلمه «شاخص» است؟ ج) کدام واژه «هسته» گروه بدلی است؟

۷- با توجه به عبارت زیر، درستی یا نادرستی گزینه ها را مشخص کنید.

«خویشان و پیوستگان، بسیار نگران و بیقرار بودند و «سلطان ولد»، فرزند مولانا، هر دم بی تابانه به بالین پدر می‌آمد.»

الف) در این عبارت دو معطوف به کار رفته است. درست / نادرست

ب) مولانا بدل است. درست / نادرست

۸- با توجه به ابیات زیر، به سؤالات پاسخ دهید.

به روز مرگ، چو تابوت من روان باشد گمان مبر، که مرا درد این جهان باشد

برای من مگری و، مگو دریغ! دریغ! به دام دیو درافتی، دریغ آن باشد

الف) در بیت اول چند متمم وجود دارد؟ ب) یک حرف ربط وابسته ساز مشخص کنید.

ج) کدام واژه در بیت دوم نقش تبعی دارد؟

د) «مسند» در جمله آخر، صفت اشاره است. درست / نادرست

۹- جاهای خالی را پر کنید.

«..... از مولانا درخواست نمود کتابی به طرز سنایی یا عطار به نظم آورد. مولانا بی درنگ از دستار خود

کاغذی که مشتمل بود بر هجده بیت از آغاز مثنوی، بیرون آورد.»

۱۰- مفاهیم «معاد، دوری از هوای نفس، سیر به سوی عالم معنویت» در کدام ابیات وجود دارد؟

الف) هر نفس آواز عشق می رسد از چپ و راست / ما به فلک می رویم، عزم تماشا که راست؟

ب) برای من مگری و، مگو دریغ! دریغ! / به دام دیو درافتی، دریغ آن باشد

ج) کدام دانه فرورفت در زمین که نرست؟ / چرا به دانه انسانیت این گمان باشد؟

۱۱- در عبارت زیر جمله مجهول را بیابید و آن را به جمله معلوم تبدیل کنید.

«پیش از غیبت شمس، شاگردان به مولانا این‌گونه خبر دادند که شمس کشته شد ولی دلش بر درستی این خبر گواهی

نمی‌داد»

۱۲- در مصراع دوم بیت زیر، تکرار واج (مصوت) «ب» باعث خلق کدام آرایه ادبی شده است؟

«رو، سر بنه به بالین، تنها مرا رها کن / ترک من خراب شبگرد مبتلا کن»

۱۳- بیت زیر، بیانگر چه دیدگاهی است؟

«ما به فلک بوده‌ایم، یار ملک بوده‌ایم / باز همان جا رویم، جمله که آن شهر ماست»

پاسخ سوالات نهایی درس هشتم:

۱- مرید

۲- الف) برخاستند ب) زاری ج) می‌گذرانید د) محضر

۳- واو اولی حرف عطف / واو دومی حرف ربط یا پیوند همپایه ساز

۴- الف) مضافالیه) و مرجع آن یاران مولانا / ب) معطوف: دلتنگی / بدل: سلطان ولد

۵- گزینه «ب»، نامه‌ها، نقش تبعی «معطوف» و در بقیه گزینه‌ها، بدل /

الف) روسیه: بدل از «همسایه شمالی خود» / ج) «هردو»، بدل از «او و مادر» / د) سلطان ولد: بدل از «فرزند خود»

۶- الف) بوستان سعدی ب) دکتر ج) استاد بزرگ ادبیات فارسی: گروه بدلی

۷- الف: درست ب: نادرست

۸- الف) دو تا روز: متمم / م در مرا = برای من ب) چو ج) دریغ (دوم): نقش تبعی تکرار

د) نادرست است «آن» ضمیر اشاره است.

۹- به ترتیب: حسام الدین - الهی نامه - منطق الطیر

۱۰- الف) سیر به سوی عالم معنویت ب) دوری از هوای نفس ج) معاد

۱۱- شمس کشته شد / شمس را کشتند / شمس را کشت

۱۲- واج‌آرایی

۱۳- بازگشت به اصل خویش

درس نهم: ذوق لطیف / روان خوانی: میثاق دوستی

۱- در عبارت های زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

خاله‌ام با همه تمکّنی که داشت، به زندگی درویشانه‌ای قناعت کرده بود.

با این همه، حضرت غنا، دیگری را به جای او نخواند.

۲- در عبارت زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

«من در آن اتاق کوچک و تاریک با او آشنا شدم نظیر همان حجره هایی که خود سعدی در آن نشسته بود.»

۳- یک واژه از گزینه «الف» و یک واژه از گزینه «ب» انتخاب کنید که معنای آنها یکسان باشد. معنی آنها را بنویسید.

الف) گویی در پالیز سعدی می چریدیم؛ از بوته ای به بوته ای و از شاخی به شاخی.

ب) نادره کبکی به جمال تمام شاهد آن روضه فیروزه فام

۴- در عبارت و بیت زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) عزیزترین رفقای من که حُسن سیرت را با صباحت توأم داشت، لبخندی زده گفت: «من می خواهم بازرگانی را پیش گیرم.»

ب) نادره کبکی به جمال تمام شاهد آن روضه فیروزه فام

۵- واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) «شعر نمادین و آمیخته به مَثَل و داستان» معنی شعر (تمثیلی - غنایی - حماسی) است.

ب) پارچه کلفت که از کوبیدن و مالیدن پشم یا کرک به دست می آید، معنی واژه (کلاف - الیاف - نمد) است.

۶- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) چند بچه اش همگی در (شیرخوارگی / شیرخارگی) مرده بودند

ب) از کمک به یکدیگر (فروگزاری / فروگذاری) ننماییم.

ج) پیشامد ناگوار را فاجعه‌ای (بینگارد / بیانگارد).

د) خانه کهنسالی بود و بر سر هم نکبت بار، (آری / عاری) از هرگونه امکان آسایش.

۷- عبارت «در زبان فارسی، احادی نتوانسته است مانند او حرف بزند و در عین حال، نظیر حرف زدن او را هر روز در هر کوچه و بازار می شنویم.» بیانگر کدام ویژگی سبک سعدی است؟

۸- معنی عبارت زیر را به نثر روان بنویسید. «نمی دانست در کجا ریشه بدواند.»

۹- مقصود از «کورمال کورمال ادبی» در عبارت زیر چیست؟

«از آنجا که مربی کارآموده ای نداشتیم، در همین کورمال کورمال ادبی آغاز به راه رفتن کردم.»

۱۰- در جمله «هر دو چنان بودیم که گویی در پالیز سعدی می چریدیم.» مقصود نویسنده از «پالیز» و «چریدن» چیست؟

۱۱- با توجه به بیت «زاغی از آنجا که فراغی گزید / رخت خود از باغ به راغی کشید» کدام واژه در عبارت زیر معادل معنایی واژه مشخص شده است؟

شب پیشین برای شست و شوی صحرا و بوستان چابک دستی کرده، راه باغ را رفته و گونه گل های بنفشه را دُرافشان ساخته بود.

۱۲- نوع صفت بیانی موجود در هر گزینه را بنویسید.

الف) بنابراین خاله ام با همه تمکّنی که داشت، به زندگی درویشانه ای قناعت کرده بود.

ب) از این سدّ روان، در دیده شاه / ز هر موجی هزاران نیش می رفت

۱۳- در عبارت زیر جمله مجهول را بیابید و آن را به جمله معلوم تبدیل کنید.

«پیش از غیبت شمس، شاگردان به مولانا این گونه خبر دادند که شمس کشته شد ولی دلش بر درستی این خبر گواهی نمی داد»

پاسخ سوالات نهایی درس نهم:

۱- تمکن و غنا / تمکن: توانگری، ثروت / غنا: بی نیازی، توانگری

۲- اتاق و حجره

۳- پالیز و روضه / پالیز: باغ، جالیز / روضه: باغ، گلزار

۴- صباحت و جمال / صباحت: زیبایی، جمال: زیبایی

۵- الف) تمثیلی ب) نمد

۶- الف) شیرخوارگی ب) فروگذاری ج) بینگارد د) عاری: بدون، فاقد

۷- سهل ممتنع بودن

۸- نمی دانست در کجا ساکن شود یا اقامت کند.

۹- یادگیری مقدماتی ادبیات

۱۰- پالیز: کلیات سعدی / چریدن: مطالعه و بهره مندی

۱۱- صحرا

۱۲- الف) نسبی ب) فاعلی

۱۳- شمس کشته شد / شمس را کشتند / شمس را کشت

فصل پنجم: ادبیات انقلاب اسلامی / درس دهم: بانگ جرس / گنج حکمت: به یاد ۲۲ بهمن

۱- معادل معنایی واژه های «خیک، رخصت، قطره، زدودن» را بنویسید.

الف) جز تو که فرات، رَشحه ای از یمِ توست ب) باید به مژگان رُفت گرد از طور سنین

ج) به بار عام رحمت الهی راه یافتیم. د) دریا نشنیدم که کشد مَشک به دوش

۲- در بیت و عبارت زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) جانان من برخیز بر جولان برانیم زانجا به جولان، تا خط لبنان برانیم

ب) بزرگان طوایف برای رسیدن به حکومت‌های ولایات، کشور را میدان تاخت و تاز و کشتار و تباهی کرده‌اند.

۳- در ابیات زیر کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) جانان من برخیز و بشنو بانگ چاووش آنک امام ما عَلمِ بگرفته بر دوش

ب) چون رایت عشق آن جهانگیر شد چون مه لیلی آسمانگیر

۴- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) دل بر عبور از سد (خار/ خوار) و خارِ بندیم

ب) بانگ از جَرَس (برخواست/ برخاست) وای من خموشم

ج) (فرض/ فرز) است فرمان بردن از حکم جلودار

د) آنک امام ما (آلم / عَلم) بگرفته بر دوش

۵- نقش دستوری واژه «کعبه» در مصراع «ای کعبه به داغ ماتمت، نیلی پوش» با نقش کدام واژه در بیت زیر یکسان است؟

«جانان من برخیز و بشنو بانگ چاووش آنک امام ما عَلمِ بگرفته بر دوش»

۶- مفهوم مشترک قسمت های مشخص شده را بنویسید.

وقت است تا برگ سفر بر باره بندیم دل بر عبور از سدّ خار و خارِ بندیم

وادی پر از فرعونیان و قبطیان است موسی جلودار است و نیل اندر میان است

۷- با توجه به بیت «جز تو که فرات، رَشحه ای از یمِ توست / دریا نشنیدم که کشد مَشک به دوش»:

الف) بیت فوق کدام ویژگی حضرت ابوالفضل را توصیف می کند؟ بخشندگی یا عظمت؟

ب) کدام واژه ها تقابل مفهومی دارند؟

۸- مفهوم و مصداق واژه مشخص شده در کدام گزینه با سایر گزینه ها تفاوت دارد؟

الف) جانان من برخیز و بشنو بانگ چاووش ب) مقصد دیار قدس همپای جلودار

ج) یعنی کلیم آهنگ جان سامری کرد د) وادی پر از فرعونیان و قبطیان است

۹- با توجه بیت «فرمان رسید این خانه از دشمن بگیرد / تخت و نگین از دست اهریمن بگیرد» مصداق «دشمن» را در بیت زیر مشخص کنید.

یعنی کلیم آهنگ جان سامری کرد ای یاوران، باید ولی را یآوری کرد

۱۰- با توجه به مفهوم بیت زیر، تأسف و اندوه شاعر از چیست؟

از هر کران بانگ رحیل آید به گوشم بانگ از جرسِ برخاست وای من خموشم

۱۱- در ابیات زیر دو واژه بیابید که معنای مشترک دارند.

دریادلان راه سفر در پیش دارند / پا در رکاب راهوارِ خویش دارند

وقت است تا برگ سفر بر باره بندیم / دل بر عبور از سدّ خار و خاره بندیم

پاسخ سوالات نهایی درس دهم:

۱- الف) رشحه: قطره ب) رفت: زدودن ج) بار: رخصت د) مشک: خیک

۲- الف: جولان و ب: تاخت و تاز

۳- الف: علم و ب: رایت

۴- الف) خار ب) خاست ج) فرض د) غلم

۵- امام

۶- وجود مشکلات و موانع

۷- الف) عظمت ب) رشحه: قطره و یم: دریا

۸- گزینه د / منظور از قبطیان اسرائیلی ها / سایر موارد امام خمینی است.

۹- سامری

۱۰- سکوت و بی حرکتی، علیرغم خیزش همگانی

۱۱- راهوار - باره

درس یازدهم / یاران عاشق / شعر خوانی: صبح بی تو

۱- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) (صفر / سفر) بر مدار خطر کرده‌اند.

ب) (خواستم / خاستم) از رنجش دوری بگویم، یادم آمد.

۲- با توجه به انواع صفت بیانی، ساخت کدام واژه در هر گروه با بقیه متفاوت است؟

الف) ۱- سحرزاد ۲- زخم‌دار ۳- جهان آفرین ۴- نیلی پوش

ب) ۱- ایرانی ۲- کبریایی ۳- نورانی ۴- شکاری

۳- کدام گزینه «صفت فاعلی» مطابق ساختار واژه «توانا» است؟

الف) رؤیا ب) کوشا ج) چرا د) پروا

۴- برای الگوهای زیر نمونه مناسب از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) اسم + ین = صفت نسبی (سنگین - غمگین) / ب) اسم + گر = صفت فاعلی (توانگر - زرگر)

۵- براساس الگوی «اسم + بن مضارع = صفت» یک واژه مثال بنزید.

۶- در عبارت «پادشاه ستمگر شبی در خواب می بیند سه تن مرد جنگی قصد او می کنند و یکی از آنان او را به ضرب گرز از پا در می آورد.»

الف) یک صفت بیانی فاعلی و یک صفت بیانی نسبی مشخص کنید.

ب) چند ترکیب اضافی به کار رفته است؟

۷- با توجه به بیت «بین لاله هایی که در باغ ماست / خموشند و فریادشان تا خداست» به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) نقش دستوری «خموش» را بنویسید. ب) مرجع ضمیر «شان» را مشخص کنید.

ج) رابطه معنایی «لاله و باغ» را بنویسید. د) فعل «است»، در مصراع اول، اسنادی است یا غیراسنادی؟

۸- بیت زیر را به شکل درست کامل کنید.

جغد بر ویرانه می خواند به انکار تو اما

۸- مصراع به هم ریخته زیر را مرتب کنید. سپس بیت را به صورت کامل بنویسید.

«است - بی تو - عشق بازی - کار - تعطیل - می گویند»

۹- بیتی از شعر «صبح بی تو» سروده قیصر امین پور بنویسید که در آن واژه های «قفل» و «کلید» (هر دو) به کار رفته است.

۱۰- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

از آنها که خونین سفر کرده اند سفر بر مدار خطر کرده اند

۱۱- مصراع دوم بیت زیر به چه مفهومی اشاره دارد؟

چه جانانه چرخ جنون میزند دف عشق با دست خون میزند

۱۲- مفهوم کلی بیت «مگو سوخت جان من از فرط عشق / خموشی است هان، اولین شرط عشق» بر چه نکته‌هایی تأکید می کند.

۱۳- با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید. «هلا منکر جان و جانان ما / بزن زخم انکار بر جان ما»

الف) واژه مشخص شده چه نقش دستوری دارد؟ ب) نوع «و» را مشخص کنید.

۱۴- کدام گزینه، مصراع دوم بیت مقابل است؟

«خواستم از رنجش دوری بگویم، یادم آمد /

□ الف) بی تو حتی مهربانی حالتی از کینه دارد. □ ب) عشق با آزار خویشاوندی دیرینه دارد.

پاسخ سوالات نهایی درس یازدهم:

۱- الف: (سفر / سفر) مسافرت (هم‌آوا با صَفَر) ماه قمری ب: (خواستم / خواستن) طلب کردن (هم‌آوا با خاستن) برخاستن، بلند شدن

۲- الف) ۱- سحرزاده: صفت مفعولی و بقیه صفت ها: صفت فاعلی ب) همه صفت ها نسبی است با ساختار (اسم + ی) ولی

۳- «نورانی» صفت نسبی با ساختار «انی» (اسم + انی)

۳- گزینه «ب» / واژه «کوشا»: (بن مضارع + «ا» = صفت فاعلی)

۴- الف) سنگین ب) توانگر

۵- خدانشناس، درسخوان

۶- الف) صفت فاعلی: ستمگر / صفت نسبی: جنگی

ب) ترکیب های اضافی: قصد او - ضرب گرز

۷- الف) خمش: مسند ب) لاله ها ج) تضمن د) غیراسنادی

۸- خاک این ویرانه ها بویی از آن گنجینه دارد

۹- بی تو می گویند تعطیل است کار عشق بازی عشق اما کی خبر از شنبه و آدینه دارد

ناگهان قفل بزرگ تیرگی را می گشاید آنکه در دستش کلید شهر پرآینه دارد

۱۰- از آنها که به شهادت رسیدند و خطر را پذیرفتند.

۱۱- باشتیاق به استقبال شهادت رفتن.

۱۲- سکوت و رازداری

۱۳- الف) متمم ب) واو عطف

۱۴- گزینه ب

فصل ششم: ادبیات حماسی / درس دوازدهم: کاوه دادخواه / گنج حکمت: کاردانی

۱- معادل معنایی واژه های «تنها، فریاد، آشپز، شتابان» را بنویسید.

الف) از هر طرف، نفیر برآمد. کشتی گیر پایش بگرفت.

ب) استعداد مجرّد، جز حسرت روزگار نیست .

ج) سبک سوی پیران آن کشورش

د) در لباس خوالیگری چالاک، خورش هایی حیوانی به او می خوراند

۲- در ابیات زیر، کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) هم آنکه یکایک ز درگاه شاه برآمد خروشیدنِ دادخواه

ب) ناگهان قفل بزرگ تیرگی را می گشاید آنکه در دستش کلید شهر پرآینه دارد

۳- معادل معنایی واژه مشخص شده در کدام گزینه نیامده است؟

«این شیخ همیشه شاب، پیرترین و جوان ترین شاعر زبان فارسی، معلم اول، که هم هیبت یک آموزگار را دارد و هم مهر یک پرستار، چشم عقاب و لطافت کبوتر.»

الف) بگیر ای جوان، دست درویش پیر (ب) منم پور ایران و نام آورم (ج) به شهر اندرون هر که بُرنا بُدند

۴- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) هنر (خار / خوار) شد، جادویی ارجمند

ب) بدر در میدان او (هلالی / حلالی) بودی و رستم به دستان او زالی

ج) همان گه ز بازار (برخواست / برخاست) گرد

د) سپاهی بر او انجمن شد، نه (خرد / خورد)

۵- اجزای جملهٔ دوم بیت زیر را مطابق زبان معیار مرتب کنید .

«خروشید و زد دست بر سر ز شاه که شاهان منم کاوه دادخواه»

۶- کاربرد «را» در بیت «بپوید کاین مهتر آهرمن است / جهان آفرین را به دل دشمن است» چیست؟

۷- تفاوت دستوری «م» در قافیهٔ بیت زیر چیست؟

«یکی بی زیان مرد آهنگرم ز شاه آتش آید همی بر سرم»

۸- هریک از واژه های مشخص شدهٔ زیر، در گذر زمان مشمول کدامیک از وضعیت های چهارگانه است؟

الف) گر تیغ بارد گو ببارد، جان سپر کن

ب) سوگند به روی همچو ماهت

ج) لبی پر ز خنده، دلی پر امید

۹- بیت «هنر خوار شد جادویی ارجمند / نهان راستی، آشکارا گزند» به کدام پدیدهٔ اجتماعی اشاره دارد؟

۱۰- مصراع دوم بیت «تو شاهی و گر ازدها پیکری / نباید زدن داستان، آوری» بر چه موضوعی تأکید دارد؟

۱۱- در بیت «شماریت با من نباید گرفت / بدان تا جهان مآند اندر شگفت»، کاوه از ضحاک چه درخواستی دارد؟

۱۲- با توجه به عبارت زیر، دوران کودکی فریدون شبیه زندگی کدام پیامبر الهی است؟

«سرانجام، یکی از ایشان میگوید که زبونی ضحاک به دست کسی انجام خواهد شد که هنوز از مادر نزاده‌است. همین اشاره کافی است که پادشاه بدمنش به جستجوی چنین نوزادی فرمان دهد.»

۱۳ - با توجه به عبارت «علم در همه بابی لایق است و عالم در آن باب بر همه فایق، استعداد مجر د، جز حسرت روزگار نیست.» نویسنده کدام عامل را در موفقیت مهمتر میدانند؟

الف) داشتن علم ب) شایستگی ذاتی ج) نیروی بدنی

۱۴ - در عبارت زیر ابتدا نقش تبعی را پیدا کرده و سپس نوع آن را بنویسید.

«مادر فریدون فرانک پسر را به البرزکوه می‌برد و به مردی پاک‌دین می‌سپرد.»

۱۵ - «مجاز» به کار رفته در بیت زیر، چه مفهومی دارد؟

«همی بر خروشید و فریاد خواند / جهان را سراسر، سوی داد خواند»

۱۶ - کدام یک از زمینه‌های حماسه در بیت زیر وجود دارد؟

«چو ضحاک بر تخت شد شهریار / بر او سالیان انجمن شد هزار»

۱۷ - با توجه به دو بیت زیر جاهای خالی را کامل کنید.

«خروشید کای پایمردان دیو / بریده دل از ترس گیهان خدیو

همه سوی دوزخ نهادید روی / سپردید دل‌ها به گفتار اوی»

کاوه معتقد است که پایمردان دیو از دل بردند و به دل سپردند.

۱۸ - غلامحسین یوسفی در کتاب به تحلیل داستان «کاوه دادخواه» پرداخته است.

پاسخ سوالات نهایی درس دوازدهم:

۱- الف) نفیر: فریاد ب) مجرد: تنها ج) سبک: شتابان د) خوالیگر: آشپز

۲- الف: یکایک ب: ناگهان

۳- گزینه ب شاب: برنا، جوان

۴- الف: خوار ب: هلالی ج: برخاست د: خرد

۵- دست ز شاه بر سر زد.

۶- نوع «را»: فک اضافه / جهان آفرین را دشمن: (دشمن جهان آفرین)

۷- «م» در مصراع اول مخفف فعل اسنادی «هستم» است و در مصراع دوم، ضمیر و نقش آن «مضاف‌الیه» است.

- ۸- الف) سپر: هم معنای قدیم خود را حفظ کرد و هم معنای جدید گرفت.
 ب) سوگند: با از دست دادن معنای قدیم و پذیرفتن معنای جدید، به دوران بعد منتقل شد.
 ج) خنده: با معنای قدیم و بدون تغییر به حیات خود ادامه می دهد.
 ۹- جابجایی ارزش ها و ضد ارزش ها
 ۱۰- داستان زدن: گفت وگو کردن/ مذاکره کردن
 ۱۱- شمار گرفتن: حساب پس دادن ضحاک برای اقداماتش
 ۱۲- حضرت موسی
 ۱۳- گزینۀ الف
 ۱۴- فرائک بدل
 ۱۵- مردم
 ۱۶- خرق عادت
 ۱۷- خدا - ضحاک
 ۱۸- چشمۀ روشن

درس چهاردهم: حمله حیدری / شعر خوانی: ای وطن

- ۱- یک واژه در بیت «الف» با یک واژه در بیت «ب» رابطه معنایی مترادف دارد. آنها را بنویسید.
الف) همه برده سر در گریبان فرو	نشد هیچ کس را هوس، رزم او
ب) زَنَخْدان فروبرد چندی به جیب	که بخشنده، روزی فرستد ز غیب
- ۲- در ابیات زیر، کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟
الف) چو آن آهنین کوه آمد به دشت	همه رزمگه کوه فولاد گشت
ب) نهادند آوردگاهی چنان	که کم دیده باشد زمین و زمان
- ۳- یک واژه در بیت «الف» با یک واژه در بیت «ب» رابطه معنایی مترادف دارد. آنها را بنویسید.
الف) که ناگاه عمرو آن سپهر نبرد	برانگیخت ابرش برافشاند گرد
ب) به زیر باره می نالید از درد	سوار زخم دار نیم مرده

۴- در ابیات زیر، کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) چنین آن دو ماهر در آداب ضرب ز هم رد نمودند هفتاد حرب

ب) چو بگذشت از پس آن جنگ دشوار از آن دریای بی پایاب، آسان

۵- کدام واژه ها در ابیات زیر، معنای مشترکی به ذهن می رسانند؟

الف) به سوی هژبر ژیان کرد رو به پیشش برآمد شه جنگجو

ب) شجاع غضنفر، وصی نبی نهنگ یم قدرت حق، علی

۶- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) (اَلَمْ / عَلَم) کرد شمشیر آن اژدها ب) چنین آن دو ماهر در آداب (ضرب / زرب)

ج) بزد بوسه بر دست او (جبرئیل / جبرعیل) د) دفاع از وطن، کیش (فرزانه گی / فرزانه گی) ست

۷- املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) بر مصطفی (بهر / بحر) رخصت دوید ب) از او (خاست / خواست) دستوری اما ندید

ج) (بیافشرد / بیفشرد) چون کوه پا بر زمین د) (بخایید / بخوایید) دندان به دندان کین

۸- کدامیک از واژه های مشخص شده، هسته گروه خود نیستند؟

دفاع از وطن، کیش فرزانه گیس گذشتن ز جان، رسم مردانگیست

۹- با توجه به بیت «چو شیر خدا راند بر خصم، تیغ به سر کوفت شیطان دو دست دریغ»:

الف) هسته اولین گروه اسمی به کاررفته در بیت، کدام کلمه است؟

ب) در گروه مفعولی مصراع دوم، «هسته» کدام است؟

۱۰- در بیت زیر، واژه «سپر» با کدام واژه نقش دستوری یکسان دارد؟

«سپر بر سر آورد، شیر اله عَلَم کرد شمشیر آن اژدها»

۱۱- با توجه به شعرهای حفظی در بیت زیر، برخی واژه ها جابه جا شده اند؛ آنها را در جای خود قرار دهید.

«مرا در افلاک اوج عزت توست کیمیا چشمان من به خاک توست»

۱۲- ابیات زیر را به شکل درست کامل کنید.

الف) که با او چنین است پیمان من

ب) کسی کز بدی، دشمن میهن است

۱۳- واژه‌های مشخص شده در بیت زیر، معرف کدام شخصیت های تاریخی هستند؟

سپر بر سر آورد، شیراله عَلمَ کرد شمشیر آن اژدها

۱۴- هریک از ابیات زیر در توصیف چه کسی است؟

الف) پیامد به دشت و نفس کرد راست پس آنگه باستاد هم‌رمز خواست

ب) بر مصطفی بهر رخصت دوید از او خواست دستوری امّا ندید

ج) حبیب خدای جهانآفرین نگه کرد بر روی مردان دین

۱۵- بیت «چنین آن دو ماهر در آداب ضرب/ ز هم رد نمودند هفتاد حرب» بیانگر حمله است یا دفاع؟

۱۶- شاعر در بیت زیر ضعیف و ناتوان شدن دشمن را در اثر چه عاملی می داند؟

چنان دید بر روی دشمن ز خشم که شد ساخته کارش از زهر چشم

۱۷- مفهوم مصراع دوم بیت «چو آن آهنین کوه آمد به دشت / همه رزمگه کوه فولاد گشت» کدام گزینه است؟

الف) تنومندی عمرو ب) شجاعت عمرو ج) سرسختی عمرو

۱۸- مصراع دوم بیت زیر را بنویسید.

مرا اوج عزّت در افلاک توست /

۱۹- با توجّه به عبارت زیر، موارد ذکر شده در داخل کمانک را پاسخ دهید.

برافراخت پس دستِ خیبرگشا

(نوع وابستهٔ پسین مشخص شود).

پاسخ سوالات نهایی درس چهاردهم:

۱- الف: گریبان ب: جیب

۲- الف: رزمگه ب: آوردگاه

۳- الف: ابرش ب: باره

۴- الف: حرب ب: جنگ

- ۵- الف: هژیر ب: غضنفر
- ۶- شکل درست: الف: علم ب: ضرب ج: جبرئیل د: فرزانی
- ۷- الف: بهر ب: خواست ج: بیفشرد د: بخایید
- ۸- «مردانگی»، هسته نیست. «وطن»: هسته / «کیش»: هسته / «گذشتن»: هسته
- ۹- الف) اولین گروه اسمی، «شیر خدا» است و هسته آن «شیر» است.
- ب) «دو دست دریغ» گروه مفعولی و هسته آن «دست» است.
- ۱۰- سپر و شمشیر: هر دو مفعول هستند.
- ۱۱- مرا اوج عزت در افلاک توست به چشمان من کیمیا خاک توست
- ۱۲- الف) کنم جان خود را فدای وطن ب) به یزدان، که بدتر ز اهریمن است
- ۱۳- شیر اله: حضرت علی / اژدها: عمرو
- ۱۴- الف) عمرو بن عبدود ب) حضرت علی (ع) ج) پیامبر اسلام (ص)
- ۱۵- دفاع
- ۱۶- نگاه خشمگینانه حضرت علی (ع)
- ۱۷- گزینه الف: آنقدر تنومند بود انگار تمام میدان را پر کرد
- ۱۸- به چشمان من کیمیا خاک توست
- ۱۹- صفت بیانی

فصل هفتم: ادبیات داستانی / درس پانزدهم: کبوتر طوق دار / گنج حکمت: مهمان ناخوانده

- ۱- معادل معنایی واژه‌های «انبوه، رفت و آمد، دوستداری، هوشمندی» را بنویسید.
- الف) بدین خصلت پسندیده و سیرت ستوده در موالات تو صافی تر گردد.
- ب) اختلاف صیادان آنجا متواتر.
- ج) آن موش را زیرا نام بود، با دَهای تمام.
- د) در حوالی آن بر درختی بزرگ گشن، خانه داشت.

۲- در عبارت «میتروسم که اگر از گشادن عقده های من آغاز کنی ملول شوی و بعضی از ایشان در بند بمانند و چون من بسته باشم - اگرچه ملالت به کمال رسیده باشد - اهمال جانب من جایز نشمری.» واژه مشخص شده در کدام معنی نیامده است؟

الف) کوتاهی کردن ب) سهل انگاری کردن ج) آزرده کردن د) کم کاری کردن

۳- در عبارات زیر، کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) گفت: مرا بدین ملامت نباید کرد که من ریاست این کبوتران تکفل کرده‌ام.

ب) در هنگام بلا شرکت بوده‌است، در وقت فراغ موافقت اولی تر، و الا طاعنان مجال وقعت یابند.

۴- در عبارات زیر، دو واژه از گزینه «الف» با دو واژه از گزینه «ب» با هم مترادف معنایی دارند. آن واژه ها را بیابید.

الف) صیاد پیش آمد و جال باز کشید و حبه بینداخت و در کمین بنشست.

ب) چندانکه دانه بدیدند، غافل وار فرود آمدند و جمله در دام افتادند و صیاد شادمان گشت.

۵- املائی درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) مرا (قضای / غزای) آسمانی در این ورطه کشید.

ب) ایشان حقوق مرا به طاعت و مناصحت (بگزارند / بگذارند)

ج) در وقت (فراغ / فراق) موافقت اولی تر.

د) حالی (ثواب / صواب) آن باشد که به طریق تعاون قوتی کنید.

۶- از میان گروه‌های زیر، املائی چهار واژه درست نیست؛ شکل درست آنها را بنویسید.

مؤونت و مظاهرت - مجال وقعت - خصلت پسندیده - سیرت ستوده - صقت دوستان - قفای ایشان - بر سبیل اعتزار - دهای تمام - مواجب صیادت - طاعت و مطاوعت - التفات نمودن

۷- نوع «را» را مشخص کنید.

الف) آن موش را زیر نام بود. ب) این مرد را کاری افتاد که می‌آید.

۸- معنی عبارت زیر را به نثر روان بنویسید. «گرازان به تگ ایستاد.»

۹- عبارت «صیاد در پی ایشان ایستاد.» بیانگر توقف است یا حرکت؟

۱۰- با توجه به عبارت زیر، در چه صورت سرزنش‌کنندگان، بدگویی می کنند؟

«در هنگام بلا شرکت بوده است، در وقت فراغ موافقت اولی تر، والا طاعنان مجال وقعت یابند.»

۱۱- با توجه به عبارت «مرا بدین ملامت نباید کرد که من ریاست این کبوتران تکفل کرده‌ام و ایشان را از آن روی بر من حقی واجب شده است.» چرا کبوتران، حقی بر گردن مطوقه دارند؟

۱۲- با توجه به عبارت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«مطوقه چون بدید که صیاد در قفای ایشان است، یاران را گفت: این ستیزه روی در کار ما به جَد است و تا از چشم او ناپیدا نشویم، دل از ما برنگیرد».

الف) منظور از «ستیزه روی» چه کسی است؟

ب) مطوقه راه ناامید کردن صیاد را در چه کاری می‌داند؟

ج) مفهوم عبارت مشخص شده، ناامیدی است یا نارضایتی؟

۱۳- کدام گزینه معادل معنایی واژه‌ی مشخص شده نیست؟

«جمله به طریق تعاون قوتی کنید تا دام از جای برگیریم.»

☐ الف) مظاهرت ☐ ب) التفات ☐ ج) معنویت ☐ د) پشتیبانی

۱۴- برای هر کدام از واژگان مشخص شده، در گذر زمان کدام یک از وضعیتهای چهارگانه پیش آمده است؟

الف) از آن چرم کاهنگران پشت پای / بیوشند هنگام زخم درای

ب) آن مرد بزرگ و دبیر کافی، به نشاط، قلم در نهاد.

۱۵- در جدول زیر برای هر یک از موارد ستون «الف» یک آرایه مناسب از ستون «ب» انتخاب کنید. (یک مورد در ستون «ب» اضافی است)

ستون «ب»

ستون «الف»

الف) چون او را در بند بلا بسته دید، زهابِ دیدگان بگشاد و بر رخسار، جوی‌ها (۱) متناقض‌نما

براند (۲) تضمین

ب) به رقصی که بی پا و سر می‌کنند / چنین نغمهٔ عشق سر می‌کنند (۳) استعاره

پاسخ سوالات نهایی درس پانزدهم:

۱- الف) موالات: دوستداری ب) اختلاف: رفت و آمد ج) دها: هوشمندی د) گشن: انبوه

۲- گزینهٔ ج

۳- الف: ملامت ب: وقیعت / ملامت: سرزنش

۴- الف: جال / ب: دام / الف: حبه / ب: دانه

۵- الف: قضا / ب: بگزاردند / ج: فراغ / د: صواب

۶- شکل درست: معونت - ثقت - اعتذار - صیادت

۷- الف) فک اضافه: نام آن موش / ب) حرف اضافه: برای این مرد

۸- خرامان شروع به دویدن کرد.

۹- ایستاد: حرکت کرد

۱۰- با همراهی نکردن

۱۱- چون رئیس آنها بود.

۱۲- الف: صیاد / ب: در معرض دید صیاد نبودن / ج: ناامیدی

۱۳- گزینه ب

۱۴- الف) وضعیت الف (محذوف)

۱۵- الف) ۳ (استعاره) / ب) ۱ (متناقض نما)

درس شانزدهم: قصه عینکم / روان خوانی: دیدار

۱- معادل معنایی واژه های «دژ، آموختن، سرخ، سرزنش» را در عبارت های زیر بیابید.

الف) گهگاه در محضر مدرس تلمذ می کرد. / ب) سنگ روی سنگ، برای ساختن ارکی به رفعت ایمان.

ج) پدرم بدوبیراه می گفتم. مادرم شماتتم می کردم. / د) پایم به توپ نمی خورد؛ بور می شدم.

۲- در عبارات زیر، کدام واژه ها با هم مترادف معنایی دارند؟

الف) مات و مبهوت، عینک کذا به چشمم است و خیره خیره معلم را نگاه می کنم.

ب) معلم، قریب به یک دقیقه برّوبرّ چشم به قیافه و عینک من دوخت

۳- معادل درست توضیحات زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید.

گروه های نمایشی دوره گردی بوده اند که با اجرای نمایش های روحی، اسباب سرگرمی و خنده مردم را فراهم می کردند.
(قوال ها/ دسته هفت صندوقی)

۴- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) آن را به چشم (گذاشتم / گذاشتم) که بروم.

ب) به (غدری / قدری) این حادثه زنده است که....

ج) (قریب / غریب) به یک دقیقه برّوبر چشم به عینک و قیافه من دوخت.

د) مسائل جدی قابل (تأمل / تعمل) در چنته ندارد.

۵- نوع وابسته های پسین را در گروه های زیر مشخص کنید.

الف) همه شاگردان کلاس (ب) این کتاب تعزیه (ج) نیمکت اول (د) لهجه غلیظ شیرازی

۶- در عبارت زیر وابسته های پسین و نوع آنها را مشخص کنید.

«معلم ما پیرمرد نکته گویی بود. من برای نشستن بر نیمکت اول کوشش نکردم. رفتم و در ردیف آخر نشستم.»

۷- نقش دستوری ضمیرهای مشخص شده را بنویسید.

الف) خانه ما شکل دهاتی‌اش را حفظ کرده بود. (ب) خدایش بیمارزد، پدرم دریادل بود.

ج) مادرم شماتتم میکرد. (د) بعد از چانه زدن بسیار تصمیم به اخراجم گرفتند.

۸- گوینده در عبارت «متلکی میگفت که دو برادری مثل عَلم یزید می مانید. دراز دراز، می‌خواهید بروید آسمان، شورا بیاورید.» کدام ویژگی ظاهری را مورد انتقاد قرار می دهد؟

۹- تعداد غلط‌های املایی هر گزینه را بنویسید.

الف) مصحور کار خود بودم؛ ابدأ توجهی به ماجرای شروع شده نداشتم. بی‌توجهی من و اینکه با نگاه‌ها هیچ اضطرابی نشان ندادم، معلم را در ظن خود تقویت کرد.

ب) آن‌گاه آگاه شدند که غرقه خاست شد. بانگ و هزاحز و غریو خواست. امیر برخاست.

۱۰- مفهوم این عبارت چیست؟ «در مقابل این قد دراز، چشمم سو نداشت»

پاسخ سوالات نهایی درس شانزدهم:

۱- الف) تلمذ: آموختن (ب) ارک : دژ (ج) شماتت: سرزنش (د) بور: سرخ

۲- الف: خیره خیره ب: برّوبر

۳- دسته هفت صندوقی

۴- الف) گذاشتم (ب) قدری (ج) قریب (د) تأمل

۵- الف) کلاس: مضافالیه ب) تعزیه: مضافالیه

ج) اول: صفت شمارشی ترتیبی د) غلیظ و شیرازی: صفت بیانی

۶- ما: مضافالیه / نکته گو: صفت بیانی / اول: صفت شمارشی / آخر: صفت شمارشی

۷- الف) مضافالیه ب) مفعول ج) مفعول د) مضافالیه

۸- درازی قد

۹- الف) ۲ ب) ۳

۱۰- چشمانم ضعیف بود.

فصل هشتم: ادبیات جهان / درس هفدهم: خاموشی دریا / کنج حکمت: تجسم عشق

۱- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) از شعله/ به خاطر روشنیایش / (سپاسگذاری / سپاسگزاری) کن.

ب) بار وظیفه‌ای را (بی رغبت / بیرقبت) به دوش کشید.

۲- با توجه به شعر «گریه کنی اگر / که آفتاب را ندیده‌ای / ستاره‌ها را هم نمی بینی» کدام گزینه نادرست است؟

الف) «ستاره‌ها را هم / نمی بینی»، جمله پایه است. ب) آفتاب و ستاره‌ها مفعول هستند.

ج) واژه‌های «آفتاب و ستاره»، رابطه معنایی تناسب دارند. د) دو فعل مضارع التزامی وجود دارد.

۳- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

چراغدان را هم / که همیشه صبورانه در سایه می ایستد، / از یاد مبر

۴- واژه «بشقاب» با کدامیک از واژه‌های زیر رابطه معنایی «تضمن» می سازد؟

الف) آشپزخانه ب) چنگال ج) قاشق

۵- در سروده زیر منظور از کلمه مشخص شده چیست؟

هنگامیکه / در فروتنی، / بزرگ باشیم، / بیش از همه به آن بزرگ نزدیک شده‌ایم.

۶- مفهوم نهایی عبارت «آنکه با بی میلی، خمیری در تنور نهد، نان تلخی واستاند که انسان را تنها نیمه سیر کند.» توصیه به چیست؟

۷- با توجه به شعر زیر، در کدام گزینه، زمان افعال، به ترتیب درست آمده است؟

«گریه کنی اگر / که آفتاب را ندیده‌ای / ستاره‌ها را هم / نمی‌بینی»

□ الف) مضارع التزامی - ماضی بعید - مضارع اخباری

□ ب) مضارع التزامی - ماضی نقلی - مضارع اخباری

□ ج) مضارع اخباری - ماضی نقلی - مضارع اخباری

□ د) ماضی ساده - ماضی نقلی - ماضی استمراری

۸- با توجه به شعر زیر به سؤالات پاسخ دهید.

«از شعله به خاطر روشنایی‌اش / سپاسگزاری کن / اما چراغدان را هم / که همیشه صبورانه، در سایه می‌ایستد از یاد مبر»

الف) «شعله» نماد چیست؟ ب) یک «کنایه» پیدا کنید.

پاسخ سؤالات نهایی درس هفدهم:

۱- الف) سپاسگزاری ب) بی رغبت

۲- گزینه د) یک فعل مضارع التزامی دارد: گریه کنی (بکنی)

۳- همیشه، صبورانه: قید

۴- گزینه الف / بشقاب زیرمجموعه و یکی از مصادیق آشپزخانه است / بشقاب و قاشق و چنگال، رابطه «تناسب» دارند.

۵- خداوند

۶- علاقه و عشق به کار داشتن

۷- گزینه ب

۸- الف) سود و برخورداری‌ها ب) در سایه ایستادن

درس هجدهم: خوان عدل / روان‌خوانی: آذرباد / نیایش

۱- در دو عبارت زیر، دو واژه مترادف وجود دارد. آنها را بیابید.

الف) آذرباد شروع به تمرین کرده بود. از شعف و شور زندگی لرزش خفیفی بر اندام خود احساس می‌کرد.

ب) در چشمهای درشتش، فروغی پیدا شد؛ به خاطرش آمد و از این رو مسرت یافت.

۲- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) (خان / خوان) عدل خود را بر همگان گسترده ب) بهره ای والاتر از (بهر / بحر) من نیست

ج) آن یکی ممدّ (حیات / حیاط) است د) تا به برّ و (بهر / بحر) نشانمان باشند

۳- زمان و نوع فعل‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) درحالیکه در آب فرورفته بود از درون خود ندایی شنید.

ب) پدرت حق داشت باید حماقت را کنار بگذاری.

۴- زمان و نوع فعل‌ها را بنویسید.

بگذار که سرخوش و سرمست به دوردستها روم / و بر فراز سرم هیچ، جز اختران نبینم.

۵- بن ماضی و بن مضارع «دوختن» را بنویسید

۶- گوته، در عبارت زیر از کدام شاعر تأثیر پذیرفته است؟

«مگر نه راهنمای ما هر شامگاهان با صدای دلکش، بیتی چند از غزل‌های شورانگیز تو را می‌خواند تا اختران آسمان را بیدار کند و رهنان کوه و دشت را بترساند؟»

۷- سروده «و تو شکر خدا کن به هنگام رنج / و شکر او کن، به وقت رستن از رنج» بیانگر چه دیدگاهی است؟

۸- مفهوم کلی شعر «روح را خاک نتواند مبدل به غبارش سازد، / زیرا هر دم به تلاش است تا که فرارود» چیست؟

۹- با توجه به سروده «هر نفسی را دو نعمت است: / دم فرودادن و برآمدنش؛ / آن یکی ممدّ حیات است / ، این یکی مفرّح ذات؛ / و چنین زیبا، زندگی درهم تنیده‌است» منظور از واژه‌های مشخص شده چیست؟

۱۰- در هر گزینه املای یک واژه نادرست است؛ آن مورد را اصلاح کنید.

الف) اوست که عادل مطلق است / و خان عدل خود را بر همگان گسترده / باشد که از میان اسمای صدگانه‌اش / او را به همین نام بستاییم، آمین!

ب) بدر در میدان او حلالی بودی و رستم به دست او زالی.

۱۱- در قسمت اول شعر زیر، نوع رابطه‌ی معنایی بین کلمات را بنویسید.

او اختران را در آسمان نهاده / تا به برّ و بحر نشانمان باشند.

۱۲- نویسنده در عبارت زیر به چه چیزی اعتقاد دارد؟

«در پرواز هدفی والاتر از پریدن به این سو و آن سو وجود دارد.»

۱۳- در جدول زیر مفاهیم مرتبط با عبارت ستون «الف» را از ستون «ب» انتخاب کنید. (یک مورد در قسمت «ب» اضافی است)

ستون «الف»	ستون «ب»
الف) چه در کار و چه در کار آزمودن / نباید جز به خود محتاج بودن	۱- چه باشی چو روبه به وامانده
ب) تو ز قرآن ای پسر، ظاهر مبین / دیو، آدم را نبیند غیر طین	سیر
ج) زاغ با خود اندیشید که بر اثر ایشان بروم و معلوم گردانم فرجام کار ایشان چه باشد که من از مثل این واقعه ایمن نتوانم بود.	۲- آینده‌نگری
د) هزاران سال ما برای پیدا کردن کَلّه ماهی‌ها و نان مانده در میان قایق‌ها و صخره‌ها تلاش کرده‌ایم و حالا دلیل دیگری برای زندگی داریم: آموختن، یافتن و آزاد بودن.	۳- شما در گِل منگرید، در دل نگرید
	۴- اتکا به نفس
	۵- فروتنی

۱۴- معنی و مفهوم اشعار و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

- الف) در چاره‌گری زبان کشیدند
 ب) دف عشق با دست خون می‌زنند
 ج) فرض است فرمان بردن از حکم جلودار
 د) کسی نیک بیند به هر دو سرای / که نیکی رساند به خلق خدای
 ه) من هیچ مُستحق نشناسم در بُست که زر به ایشان توان داد.
 و) اگر ما را آفتی رسد از این شخص، از این موضع تواند بود.
 ز) در وقت فراغ موافقت اولی‌تر، و اَلّا طاعنان مَجالِ وقعیت یابند.

پاسخ سوالات نهایی درس هجدهم:

- ۱- الف: شعف ب: مسرت
 ۲- الف) خوان ب) بهر ج) حیات د) بحر
 ۳- الف) ماضی بعید ب) مضارع التزامی
 ۴- بگذار: فعل امر / روم: مضارع التزامی / نبینم: مضارع التزامی

۵- بن ماضی: دوخت / بن مضارع: دوز

۶- حافظ

۷- در همه حال سپاسگزار خداوند باش.

۸- روح در تلاش برای بازگشت به جایگاه آسمانی خود است.

۹- آن یکی: دم فرودادن / این یکی: برآمدن دم

۱۰- الف) خوان ب) هلالی

۱۱- تضمّن

۱۲- یافتن تکامل - رشد و پیشرفت

۱۳- الف) ۴ ب) ۳ ج) ۲ د) ۱

۱۴- الف) برای چاره‌جویی به گفتگو پرداختند.

ب) عاشقانه به استقبال شهادت رفتن

ج) اطاعت از فرمان رهبر واجب است.

د) کسی در هر دو جهان رستگار می‌گردد که به مردم کمک کند

ه) من هیچ نیازمند (محتاج) در بست نمی‌شناسم که بتوانم طلا را به او بدهم

و) اگر از این شخص به ما آسیبی برسد از این جایگاه خواهد بود.

ز) در وقت آسایش همراهی بهتر است و گرنه سرزنش‌کنندگان فرصت بدگویی پیدا می‌کنند.

بخش دوم

سوالات مفهومی فارسی یازدهم همراه با پاسخ:

دبیرخانه راهبری کشوری زبان و ادبیات فارسی مستقر در استان همدان

فروردین ۱۴۰۳

همکاران این مجموعه:

خانم منیژه فرجیان - استان آذربایجان شرقی

آقای فرهاد کرمی - استان فارس

آقای جواد حبیبی زاده - استان قزوین

خانم مریم آرمیده - استان قم

آقای مهدی سیدی - استان کردستان

خانم نعیمه ابراهیمی فر - استان کرمان

خانم فریبا نادری - استان کرمانشاه

آقای حسن حسنعلی پور - خانم معصومه همتی - استان کهگیلویه و بویر احمد

آقای ایوب با دوام - استان گلستان

خانم زلیخا حاجی پور - استان گیلان

خانم معصومه یاسمی فر - استان لرستان

خانم فاطمه صغری خدادادی - استان مازندران

خانم بتول معیریان - استان مرکزی

آقای حسن دست موزه - استان هرمزگان

خانم عاطفه محشوریان - استان همدان

خانم پروین پرنیان - استان یزد

تدوین و تصحیح: هادی کرمی، دبیر دبیرخانه راهبری کشوری زبان و ادبیات فارسی مستقر در استان همدان

عاطفه محشوریان، عضو و رابط دبیرخانه راهبری کشوری زبان و ادبیات فارسی مستقر در استان همدان

لازم به ذکر است سوالات این مجموعه به گونه ای طراحی شده است که تمامی سطوح دانش آموزان (برخوردار، نیمه برخوردار و کم برخوردار) را شامل شود.

ستایش و درس اول:

الف) قلمرو زبانی

۱- عبارت: «آن است که خداوند، اسباب را موافق خواهش بنده مهیا کند تا خواهش او به نتیجه برسد» مفهوم و معنای کدام واژه می باشد؟

الف) اقبال ب) توفیق ج) تدبیر د) احسان

۲- تفاوت معنایی «شد» را در موارد زیر بررسی کنید.

الف) یقین مرد را دیده، بیننده کرد / شد و تکیه بر آفریننده کرد

ب) نفس بادصبا مشک فشان خواهد شد/ عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد

۳- معنای واژه های مشخص شده در ابیات زیر با استفاده از چه روابط معنایی «تناسب، تضمن، ترادف، تضاد» دریافت می شود؟

الف) اگر لطفش قرین حال گردد/ همه ادبارها، اقبال گردد

ب) ای صبا نکهتی (بوی خوش) از کوی فلانی به من آر/ زار و بیمار غمم، راحت جانی به من آر

ج) مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو/ یادم از کشته خویشت آمد و هنگام درو

د) تا گل روی تو در باغ لطافت بشکفت/ پرده صبر من از دامن گل چاک تر است

ب) قلمرو ادبی

۴- بیت «در نابسته احسان گشاده ست / به هرکس آنچه می بایست، داده است» از مثنوی اثر «وحشی بافقی» است.

۵- آرایه های مشترک دو بیت زیر، علاوه بر تضاد، دو آرایه و نیز می باشند. آن دو آرایه را در روی ابیات مشخص نمایید.

«کزین پس به کنجی نشینم چو مور/ که روزی نخوردند پیلان به زور

نه بیگانه تیمار خوردش نه دوست/ چو چنگش، رگ و استخوان ماند و پوست»

۶- از ابیات بند(الف)، ابیاتی، تلمیح به یکی از آیات بند(ب) دارند، آن ها را به هم دیگر وصل نمایید.(دو مورد از ابیات اضافی است)

الف

ب

- الف) اگر لطفش قرین حال گردد/ همه ادبارها، اقبال گردد
 (۱) تُعْزُ مِنْ تَشَاءُ وَ تُذَلُّ مِنْ تَشَاءُ
 ب) بلند آن سر که او خواهد بلندش/ نژند آن دل که او خواهد نژندش
 (۲) یُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ
 ج) کمال عقل آن باشد در این راه / که گوید نیستم از هیچ آگاه
 (۳) فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ
 د) خرد را گر نبخشد روشنایی/ بماند تا ابد در تیره رای
 ه) کسی نیک بیند به هردو سرای / که نیکی رساند به خلق خدای

ج) قلمرو فکری

۷- معنی بیت و عبارت زیر را به فارسی روان بازگردانی کنید.

الف) بخور تا توانی به بازوی خویش / که سعیت بود در ترازوی خویش

ب) مردان بار را به نیروی همت و بازوی حمیت کشند، نه به قوت تن

۸- مفهوم مشترک ابیات زیر اشاره به چه نکته عمیقی در آفرینش الهی است؟

الف) گر اهل معرفتی هرچه بنگری خوب است/ که هرچه دوست کند همچو دوست محبوب است

ب) به ترتیبی نهاده وضع عالم / که نی یک موی باشد بیش و نی کم

۹ - با توجه بیت زیر به سوال ها پاسخ دهید.

«کرم ورزد آن سر که مغزی در اوست / که دون همتانند بی مغز و پوست»

الف) به نظر سعدی آدم عاقل چه کاری باید انجام دهد؟

ب) سعدی افراد فرومایه را با چه ویژگی توصیف کرده است؟

۱۰- مفهوم کنایی هر یک از عبارات زیر در مقابلش نوشته شده است. درست و نادرست بودن مفاهیم آن ها را بنویسید.

الف) (زنخدان فرو برد چندی به جیب) مفهوم کنایی: (سرش را به گریبانش فرو برد) درست □ نادرست □

ب) (بگیر ای جوان دست درویش پیر) مفهوم کنایی: (به انسان های ناتوان کمک کن) درست □ نادرست □

پاسخنامه ستایش و درس ۱:

(۱) گزینه (ب)

(۲) الف) فعل غیراسنادی در مفهوم رفت (ب) فعل اسنادی

(۳) الف) تضاد (ب) مترادف (ج) تناسب (د) تضمن

(۴) فرهاد و شیرین

(۵) تشبیهات: (او مانند مور به کنجی نشست) و (مانند چنگ فقط رگ و استخوانش ماند)

جناس ها: (مور و زور) و (پوست و دوست)

(۶) بیت (ب) به آیه (۱) ، بیت (د) به آیه (۲) ، بیت (ه) به آیه (۳)

(۷) الف) تا زمانی که می توانی از قدرت و نیروی خود استفاده کن زیرا هراندازه کار و تلاش کنی به همان اندازه هم از نتیجه تلاشت بهره مند می شوی.

(ب) انسان های واقعی بار مشکلات خود را با قدرت تلاش و نیروی مردانگی و غیرت خود حمل و تحمل می کنند و این امر هیچ ربطی به توانایی جسمی آن ها ندارد.

(۸) نظام جهان برپایه نظام احسن است و در آفرینش هستی نظم والایی وجود دارد.

(۹) الف) کرم ورزد و بخشنده گی و بزرگواری پیشه کند.

(ب) انسان های فرومایه عقل و خردی ندارند و ظاهرا انسان هستند و پوسته آدمی با خود دارند.

(۱۰) الف) نادرست (ب) درست

سوالات درس دوم:**الف) قلمرو زبانی**

۱- در بیت زیر کدام واژه با « زر پاره» رابطه معنایی مترادف دارد؟

تو را که معدن زر پیش خود همی خواند نمی روی و قراضه ز خاک می چینی

۲- در تمام گزینه ها غلط املایی وجود دارد به جز گزینه.....

(۱) بانگ و هزاهز و غریو خواست. (۲) امیر مهجوب گشت از مردمان

۳) اندک مایه ضیعتی دارند. ۴) علت و تب تمامی ذایل گشت.

۳- در کدام جمله هیچ فعل مجهولی به کار نرفته است؟

الف) خوشتر آن باشد که سر دلبران گفته‌آید در حدیث دیگران

ب) تا نماز پیشین از این مهمات فارغ شده‌بود.

ج) چون نامه‌ها گسیل کرده‌شود تو بازآی که پیغامی است سوی بونصرتا داده‌آید.

د) چنینم نوشته بد اختر به سر که من کشته گردم به دست پدر

قلمرو ادبی

۱- معنی کنایات زیر را بنویسید.

الف) خویشتن را ضیعتکی حلال خرد و فراخ‌تر توانند زیست.

ب) و امیر از آن جهان آمده به خیمه فرودآمد.

۲- در عبارات زیر مجازها را بیابید و معنی هریک را بنویسید.

الف) جامه‌ها افکندند و شرایی بر وی کشیدند. ب) پس به کران آب فرود آمدند.

۳- نویسنده داستان «قاضی بست» کدام است؟ استاد او چه کسی بود؟

الف) بونصر مشکان - ابوالفضل بیهقی ب - بونصر مشکان - علی تکین

ج) ابوالفضل بیهی - بونصر مشکان د) بیهقی - ابوالحسن بولانی

قلمرو فکری

۱- در بخش زیر از متن تاریخ بیهقی، قاضی بست علت رد صلت سلطان را چه چیزی عنوان می‌کند؟

« گفت: زندگانی خداوند دراز باد؛ حال خلیفه دیگر است که او خداوند ولایت است و خواجه با امیر محمود به غزوها بوده‌است و من نبوده‌ام و بر من پوشیده‌است که آن غزوها بر طریق سنت مصطفی هست یا نه. من این نپذیرم و در عهده آن نشوم. »

۲- عبارات زیر را به نثر امروزی بازگردانید.

الف) گفت بونصر را بگوی که امروز درست‌م و در این دوسه روز بار داده آید.

ب) و آنچه دارم از اندک مایه حطام دنیا حلال است و کفایت است.

۳- با توجه به بند زیر از تاریخ بیهقی به سؤالات پاسخ دهید.

«بونصر گفت: «ای سبحان الله! زری که سلطان محمود به غزو از بتخانه‌ها به شمشیر بیاورده باشد و آن را امیرالمؤمنین می‌روا دارد ستدن، آن قاضی همی نستاند؟!»

الف) در این عبارات کدام جمله مفید تعجب است؟

ب) منظور از غزو دقیقاً چه نوع جنگی است؟

۴- در عبارات زیر منظور از بخش‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) هنر آن بود که کشتی‌های دیگر به او نزدیک بودند.

ب) وزر و وبال این چه به کار آید؟ .

۵- با توجه به متن، دلیل اصلی امتناع قاضی از دادن زر اهدایی سلطان مسعود به مستحقان چه بود؟

«گفت: من هیچ مستحق شناسم در بست که زر به ایشان توان داد، و مرا چه افتاده‌است که زر کسی دیگر برد و شمار آن به قیامت مرا باید داد؟ به هیچ حال این عهده قبول نکنم.»

الف) چون مستحق در بست نمی‌شناخت ب) چون مال اهدایی سلطان را حلال ندانست

ج) چون نمی‌خواست زر را کسی دیگر ببرد د) چون نمی‌خواست در قیامت مورد بازخواست قرار گیرد

پاسخنامه درس دوم:

قلمرو زبانی

۱- پاسخ: قراضه (از لغت نامه پایان کتاب)

۲- پاسخ: گزینه ۳

۳- پاسخ: ب

قلمرو ادبی

۱- الف) راحت ترو آسوده‌تر بتوانند زندگی کنند. ب) امیر از مرگ برگشته...

۲- پاسخ: الف) جامه مجاز از فرش و هرنوع گستردنی ب) آب مجاز از رود هیرمند

۳- پاسخ: گزینه ج

قلمرو فکری

۱- پاسخ: تردید در اینکه جنگ با هندوان بر اساس سنت پیامبر بوداست یا نه و در نتیجه حلال بودن مال

- ۲- الف) گفت به بونصر بگوی که امروز سلامت هستم و در این دوسه روز اجازه ملاقات داده خواهد شد.
- ب) آنچه از اندک مال و دارایی دنیا دارم حلال است و همان برایم کافی است.
- ۳- الف) ای سبحان الله ب) جهاد با کافران
- ۴- الف) بخت یار بود، خوشبختانه ب) گناه و دردسر. عوبت اخروی
- ۵- پاسخ: د

سوالات درسی سوم:

الف) قلمرو زبانی

- ۱- به مغرب سینه مالان قرص خورشید نهان می گشت پشت کوهساران
- فرو می ریخت گردی زعفران رنگ به روی نیزه ها و نیز داران
- الف- در بیت اول واژه ((سینه مالان)) چه نوع صفتی هست؟
- ب- در بیت دوم بین ماضی و مضارع ((فرو می ریخت)) را مشخص کنید.
- ۲- در ابیات زیر معنای واژه های مشخص شده را بنویسید.
- میان موج می رقصید در آب به رقص مرگ، اخترهای انبوه
- بدان شمشیر تیز عافیت سوز در آن انبوه، کار مرگ می کرد
- ۳- نقش دستوری واژه های مشخص شده در بیت زیر را بنویسید.
- ز هر سو بر سواری غلت می خورد تن سنگین اسبی تیر خورده

ب) قلمرو ادبی

- ۴- آرایه بکار رفته در ابیات زیر را مشخص کنید.
- در آن تاریک شب می گشت پنهان فروغ خرگه خوارزمشاهی
- به خوناب شفق در دامن شام به خون آلوده ایران کهن دید
- ۵- در ابیات زیر کنایه را مشخص کنید.
- چه اندیشید آن دم، کس ندانست که مژگانش به خون دیده تر شد

در آن دریای خون در دشت تاریک به دنبال سر چنگیز می گشت
ولی چندان که برگ از شاخه می ریخت دو چندان می شکفت و برگ می کرد
۶- در ابیات زیر آرایه ادبی صحیح را مشخص نمایید.
در آن باران تیر و برق پولاد / میان شام رستاخیز می گشت (اغراق / لف و نشر)
به رود سند می غلتید بر هم / ز امواج گران کوه از پی کوه (استعاره / مراعات نظیر)
خروشان، ژرف، بی پهنا، کف آلود / دل شب می درید و پیش می رفت (استعاره / اغراق)
ز رخسارش فرومی ریخت اشکی / بنای زندگی بر آب می دید (جناس / تشبیه)

ج) قلمرو فکری

۷- معنی و مفهوم ابیات زیر را بنویسید.
در آن سیماب گون امواج لرزان خیال تازه ای در خواب می دید
به یاری خواهم از آن سوی دریا سوارانی زره پوش و کمان گیر
دمار از جان این غولان کشم سخت بسوزم خانمان هاشان به شمشیر
شبی آمد که می باید فدا کرد به راه مملکت فرزند و زن را
۸- پیام ابیات زیر را بنویسید.

در آن تاریک شب می گشت پنهان / فروغ خرگه خوارزمشاهی
به خوناب شفق در دامن شام / به خون آلوده ایران کهن دید
چو آتش در سپاه دشمن افتاد / ز آتش هم کمی سوزنده تر شد
میان موج می رقصید در آب / به رقص مرگ، اخترهای انبوه
۹- با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید.

به زیر باره می نالید از درد / سوار زخم دار نیم مرده
نهان می گشت روی روشن روز / به زیر دامن شب در سیاهی
الف- نقش دستوری سوار و نیم مرده در بیت اول را مشخص کنید
ب- آرایه های بیت دوم را بنویسید.

۱۰- با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید.

در آن دریای خون در قرص خورشید / غروب آفتاب خویشتن دید

چه اندیشید آن دم، کس ندانست / که مژگانش به خون دیده تر شد

الف- در بیت اول غروب آفتاب خویشتن کنایه از چیست؟ و چه نوع ترکیبی است؟

ب- بیت دوم از چند جمله تشکیل شده است؟ ج- مصراع دوم بیت دوم کنایه از چیست؟

د- آرایه های بیت دوم را مشخص کنید. ه- پیام هر دو بیت را بنویسید.

پاسخنامه درس سوم:

۱- الف- صفت فاعلی مرکب ب- فرومی ریخت (بن ماضی: فرو ریخت، بن مضارع: فرو ریز)

۲- اختر: ستاره عافیت سوز: برنده و کشنده (صفت فاعلی مرکب مرخم)

۳- تن: نهاد اسب: مضاف الیه تیر خورده: صفت

۴- مجاز: خرگه مجاز از توان و شکوه خوارزمشاهیان

اضافه تشبیهی: خوناب شفق

اضافه استعاری: دامن شام

مراعات نظیر: خون و خوناب

۵- مژگانش به خون دیده تر شد: کنایه از به شدت گریه کردن

دنبال سر کسی گشتن: کنایه از به فکر کشتن کسی بودن

برگ از شاخه می ریخت: کنایه از کشتن سربازان مغول

می شکفت و برگ می کرد: کنایه از زیاد شدن

۶- در آن باران تیر و برق پولاد / میان شام رستاخیز می گشت (باران تیر اضافه تشبیهی و اغراق)

به رود سند می غلتید بر هم / ز امواج گران کوه از پی کوه (سند و موج مراعات نظیر)

خروشان، ژرف، بی پهنا، کف آلود / دل شب می درید و پیش می رفت (استعاره، دل شب اضافه استعاری)

ز رخسارش فرومی ریخت اشکی / بنای زندگی بر آب می دید (تشبیه، بنای زندگی اضافه تشبیهی)

۷- با نگاه کردن به امواج لرزان رود سند، فکر تازه‌ای به ذهنش رسید.

می توانم از آن طرف دریا سربازان جنگ جو و تیر انداز به کمک خود بیاورم.

من مغولان را به سختی خواهم کشت و با جنگ، خانمانشان را نابود می کنم.

شب‌ی رسید که زن و فرزند را باید در راه میهن فدا کرد.

۸ - شکست خوارزمشاهیان/ پیش بینی شکست ایران/ دلاوری جلال الدین/ توصیف دریا

۹- سوار: نهاد نیم مرده: صفت

روی روز و دامن شب: اضافه‌استعاره و تشخیص/ روز و شب: تضاد و تناسب/ روز: مجاز از خورشید/ روی و روز: جناس ناقص اختلافی

۱۰- الف- غروب آفتاب خویشتن: کنایه از نابودی/ آفتاب خویشتن: اضافه تشبیهی

ب- بیت: سه جمله ج- مصراع دوم: کنایه از به شدت گریه کردن

د- مژگان: مجاز از چشم / مژگان و دیده: مراعات نظیر / خون: استعاره از اشک.

هـ- پیام بیت اول: شکست خوارزمشاه پیام بیت دوم: اندوه سلطان جلال الدین

سوالات درس پنجم:

قلمرو زبانی

۱- در متن زیر دو صفت بیانی بیابید و نوع آن ها را بنویسید.

فرماندهان سپاه برای کسب تاج شاهی و رسیدن به حکومت ولایات به جان هم افتاده کشور را میدان تاخت و تاز و کشتار و تباهی کرده اند.

۲- برای هر کدام از واژگان مشخص شده در عبارت « پرچم روس ها در خاک آغشته به خون بی گناهان به اهتزاز درآمد » یک برابر معنایی از متن زیر بیابید و بنویسید.

«درفشی بود انقلابی که بر ضد پادشاه وقت ، ضحاک برافراشت.»

۳- عبارت زیر را بخوانید. هسته و وابسته پیشین را مشخص کنید و نوع وابسته را بنویسید.

جنگ های داخلی مثل کاردی بر پهلوی این کشور نشسته است.

۴- در عبارت زیر یک نقش تبعی بیابید و نوع آن را بنویسید.

تبریز، این شهر کهن، مرکز فرماندهی خط مقدم دفاع در برابر دست درازی های همسایه شمالی بود.

قلمرو ادبی

۵- در عبارت « فکر حمله روس، بختک وار روی دربارچنبره زده بود.» ادات تشبیه را بیابید و بنویسید به جز تشبیه، چه آرایه ی دیگری در عبارت مشهود است.

۶- در کدام عبارت ترکیب حس بویایی موجب تاثیر بیشتر و ایجاد آرایه ی «حس آمیری» در کلام شده است؟

الف) ملت ها و قبایل مختلف که بوی پیشرفت اروپا به مشامشان نرسیده بود.

ب) بادهای اواخر زمستان ، ناله های واماندگان را با بوی خون جوادخان تا فراز قله های قفقاز می برد.

۷- عبارت مقابل را بخوانید و به سوالات پاسخ دهید.

«رقابت شاهزادگان در تقدیم هدایا و تلاششان برای باز کردن جای بیشتر در دل پدر، جلوه هایی از این بساط نوروزی بود. مراسم آن سال با رسیده خبر تحرک روس ها در شمال آذربایجان و گرجستان تنها لعابی از تشریفات به رو داشت.»

الف) در کدام قسمت از متن، معنی عبارت کنایی (محبوب کسی شدن) آمده است؟ ب) در این متن رفتار شاهزادگان ویژگی و نماد چه افرادی است؟

قلمرو فکری

۸- با توجه به عبارت زیر به پرسش ها پاسخ دهید.

« مردمی که به خانه های تاریک عادت کرده اند، از پنجره های باز و نورگیر، گریزان هستند، آخر چشمشان را می زند. جنگ با افکار پوسیده، دشوارتر از جنگ رودر روی جبه هاست. لازمه ی حضور و مبارزه در هر دوجبهه، عشق است. با این تفاوت که در جبهه ی بیرون، شجاعت کارسازتر است و در این یک، درایت.»

الف) از نظر نویسنده چرا جنگ با افکار پوسیده دشوارتر است؟

ب) درایت در کدام جبهه کارسازتر است؟

۹- متن زیر ویژگیهای چه کسی را بیان می کند؟

نوجوانی میان بالا با بر و بازویی خوش تراش و رعنا، سوار بر اسبی سینه فراخ، پیشاپیش سپاه خود، دروازه های غربی تهران را با هیجان و شور بسیار به مقصد تبریز پشت سر می گذاشت.

۱۰- مفهوم عبارت زیر در کدام گزینه آمده است؟

« اروپا قدم های بزرگی در راه علم و صنعت برداشته، اما ای کاش، پا به پای این پیشرفت ها ، اخلاق علم و فن هم پیشرفت می کرد. »

الف) پیشرفت و تمدن نمی تواند یک سویه و تک بعدی باشد.

ب) پیشرفت و تمدن مختص علم و صنعت است.

پاسخنامه درس پنجم:

۱- افتاده : صفت مفعولی – کشتار : صفت فاعلی

۲- درفش – بر افراشت

۳- این کشور- این : وابسته پیشین از نوع صفت اشاره / کشور: هسته

۴- این شهر کهن: بدل

۵- ادات: وار- آرایه جان بخشی.

۶- الف صحیح است.

۷- الف) باز کردن جای بیشتر در دل پدر ب) نماد افراد ظاهرپرست و تشریفاتی

۸- الف) زیرا مردمی که به رسوم کهنه و محدود عادت کرده اند از نوگرایی و پیشرفت و ارتباط با جهان گریزانند.
ب) در جبهه ی جنگ با افکار کهنه ی مخالفان پیشرفت.

۹- عباس میرزا

۱۰- الف صحیح است.

سؤالات درس ششم:

۱- در دو مورد از مصراع های زوج، مسند وجود ندارد، آنها را مشخص سازید.

الف) هر روز خنیده نام تر گشت در شیفتگی تمام تر گشت

ب) گفتند به اتفاق یک سر کز کعبه گشاده گردد این در

ج) چون موسم حج رسید برخاست اشتر طلبید و محمل آراست

د) دریاب که مبتلای عشقم آزاد کن از بلای عشقم

۲- نقش دستوری « - م » در کدام مصراع با بقیه ها متفاوت است؟

- الف) گو یا رب از این گزاف کاری توفیق دهم به رستگاری
 ب) دریاب که مبتلای عشقم آزاد کن از بلای عشقم
 ج) پرورده عشق شد سرشتم جز عشق مباد سرنوشتم
 د) گرچه ز شراب عشق مستم عاشق تر ازین کنم که هستم
- ۳- تعداد جملات چند بیت با تعداد جملات بیت «گویند ز عشق کن جدایی / این نیست طریق آشنایی» یکسان است؟

- الف) دریاب که مبتلای عشقم آزاد کن از بلای عشقم
 ب) مجنون چو حدیث عشق بشنید اول بگریست پس بخندید
 ج) گفت: «ای پسر این نه جای بازی است بشتاب که جای چاره سازی است»
 د) چون موسم حج رسید برخاست اشتر طلبید و محمل آراست
- الف) یک بیت ب) دو بیت ج) سه بیت د) چهار بیت

۴- قافیه در همه ابیات آرایه جناس را هم با خود دارد به جز ...

- الف) پرورده عشق شد سرشتم جز عشق مباد سرنوشتم
 ب) برداشته دل ز کار او بخت درمانده پدر به کار او سخت
 ج) فرزند عزیز را به صد جهد بنشانند چو ماه در یکی مهد
 د) گرچه ز شراب عشق مستم عاشق تر ازین کنم که هستم

۵- با توجه به معنای واژه «چو» در کدام بیت تشبیه وجود ندارد؟

- الف) فرزند عزیز را به صد جهد بنشانند چو ماه در یکی مهد
 ب) آمد سوی کعبه سینه پر جوش چون کعبه نهاد حلقه بر گوش
 ج) مجنون چو حدیث عشق بشنید اول بگریست پس بخندید
 د) از جای چو مار حلقه برجست در حلقه زلف کعبه زد دست

۶- در مصراع های دوم کدام بیت مفهوم کنایه موجود به درستی توضیح داده نشده است؟

- الف) چون رایت عشق آن جهانگیر شد چون مه لیلی آسمان گیر (در زمینه ای مشهور شدن)
 ب) بیچارگی ورا چو دیدند در چاره گیری زبان کشیدند (درباره موضوعی زدن)

- (ج) گفتند به اتفاق یک سر کز کعبه گشاده گردد این در (حل شدن گرفتاری)
 (د) آمد سوی کعبه سینه پر جوش چون کعبه نهاد حلقه بر گوش (غلام را آزاد کردن)

۷- بیت زیر در توصیف چه جا و مکانی است؟

گفت: «ای پسر این نه جای بازی است بشتاب که جای چاره‌سازی است»

۸- بیت‌هایی را که بیانگر تفکر پدر مجنون درباره عشق است، مشخص سازید. (دو مورد)

الف) عشق بازی کار بیکاران بود عاقلش را با کار بیکاران چه کار؟

ب) پرورده عشق شد سرشتم جر عشق مباد سرنوشتم

ج) گو یارب از این گزاف کاری توفیق دهم به رستگاری

د) کز عشق به غایتی رسانم کاو ماند اگر چه من نمانم

۹- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید.

حاجت‌گه جمله جهان اوست محراب زمین و آسمان اوست

۱۰- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید

پرورده عشق شد سرشتم جز عشق مباد سرنوشتم

پاسخنامه درس ششم:

۱- پاسخ: ج و د

در بیت الف، خنیده نام‌تر و تمام‌تر مسند هستند چون فعل اسنادی گشت در هر دو مصراع وجود دارد.

در بیت ب، مصراع دوم، گشاده مسند است چون فعل اسنادی گردد در آن وجود دارد.

اما در ابیات ج و د فعل اسنادی و به تبع آن مسند وجود ندارد.

۲- پاسخ: گزینه ج (مضاف الیهی)

توفیق دهم / مرا توفیق ده - مفعولی

از بلای عشقم / از بلای عشق مرا - مفعولی

عاشق‌تر ازین کنم / عاشق‌تر ازین کن مرا - مفعولی

۳- پاسخ: گزینه ب) دو بیت دارای سه جمله است:

۱- گویند ۲- از عشق جدایی کن ۳- این طریق آشنایی نیست

الف) سه جمله است: ۱- دریاب ۲- مبتلای عشق هستم ۳- از بلای عشق مرا آزاد کن

ب) سه جمله است: ۱- جنون چو حدیث عشق بشنید ۲- اوّل بگریست ۳- پس بخندید

ج) چهار جمله است: ۱- گفت ۲- ای پسر این نه جای بازی است ۳- بشتاب ۴- جای چاره‌سازی است

د) سه جمله است: ۱- چون موسم حج رسید ۲- برخاست ۳- اشتر طلبید ۴- محمل آراست

۴- پاسخ: گزینه الف ب) بخت / سخت ج) جهد / مهد د) مستم / هستم

۵- پاسخ: گزینه ج) چو در معنای وقتی که به کار رفته است و وجه شبه نیست. در بقیّه گزینه‌ها چو ادا تشبیه است.

۶- پاسخ: گزینه د) حلقه بر گوش نهادن نشانه و کنایه از اظهار بندگی کردن است.

۷- پاسخ: کعبه

۸- پاسخ: ابیات الف و ج/ در این ابیات عشق و عاشقی را با عناوین کار بیکاران و گراف کاری توصیف کرده است و بیانگر مخالفت پدر مجنون با عشق است.

۹- کعبه جای برآورده شدن نیازهای مردم جهان و محلّ عبادت مردم است.

۱۰- وجود من با عشق آفریده شده است و سرنوشتی جز عشق نمی‌خواهم.

سوالات درس هفتم:

قلمرو زبانی

۱- نقش دستوری نوشته شده در کدام گزینه اشتباه است.

الف) از شب‌نم عشق خاک آدم گِل شد: نهاد

ب) جملگی ملایکه را انگشت تعجب در دندان تحیر بماند: مفعول

ج) شما را سر و کار با عشق بوده است: مسند

د) تا شما در این آینه نقش‌های بوقلمون ببینید: مفعول

۲- در کدام گزینه هسته، وابسته پیشین گرفته است.

الف) نه همه تو ساخته ای؟

ب) این را به خودی خود می سازم بی واسطه

ج) یک قبضه خاک از روی جمله زمین برگرفت.

د) من طاقت قرب ندارم و تاب آن نیارم.

۳- در کدام گزینه فعل مضارع (حال) دیده می شود؟

الف) گل آدم را از بهشت بیاوردند و به آب حیات ابدی سرشتند و به آفتاب نظر پیروردند.

ب) چون کار دل به این کمال رسید گوهری بود در خزانه غیب که آن را از نظر خازنان پنهان داشته بود.

ج) آن چه بود که اول می گریختی و این چیست که امروز درمی آویزی؟

د) ملایکه در او نظر می کردند، نمی دانستند تا ابلیس پرتلییس یک باری گرد او طواف می کرد.

قلمرو ادبی

۴- در کدام گزینه کنایه به کار نرفته است.

الف) عزرائیل بیامد و به قهر یک قبضه خاک از روی جمله زمین برگرفت. عشق حالی دو اسبه می آمد.

ب) روزکی چند صبر کنید تا من بر این یک مشت خاک، دست کاری قدرت بنمایم.

ج) جملگی ملایکه را در آن حالت انگشت تعجب در دندان تحیر بماند که آیا این چه سرّ است.

د) خاک سوگند برداد به عزّت حق مرا مبر که من طاقت قرب ندارم و تاب آن نیارم.

۵- در عبارت «روزکی چند صبر کنید تا من بر این یک مشت خاک، دست کاری قدرت بنمایم تا شما در این آینه نقش های

بو قلمون بینید. اول نقش آن باشد که همه را سجده او باید کرد.» یک استعاره و یک تشبیه پیدا کنید.

۶- کدام عبارت به آیه امانت «إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا» تلمیح دارد.

الف) حضرت جلّت به خداوندی خویش در آب و گل آدم چهل شباروز تصرف می کرد و در هر ذره از آن گل دلی تعبیه می کرد.

ب) پس از ابر کرم باران محبت بر خاک آدم بارید و خاک را گل کرد و به ید قدرت در گل از گل دل کرد.

ج) هر لحظه از خزاین غیب گوهری در نهاد او تعبیه می کردند تا هر چه از نفایس در خزاین غیب بود در آب و گل آدم دفین کردند.

د) آن چه بود؟ گوهر محبت بود که در صدف امانت معرفت تعبیه کرده بودند و بر ملک و ملکوت عرضه داشته و هیچ کس استحقاق خزانگی آن گوهر نیافته بود.

قلمرو فکری

۷- در کدام گزینه معنای تمام واژگان به درستی بیان شده است؟

الف) اصناف: گروه ها، متلالی: تابان، جَلّت: بزرگ

ب) تلبیس: مکر و حيله، نفایس: نفس کشیدن، غنا: بی نیازی

ج) اعزاز: عزیز، مشتبّه: شبیه بودن، دفین: گنج

د) طوع: میل و رغبت، هیئت: گروه و دسته، حضرت: درگاه

۸- بخش مشخص شده در کدام گزینه مترادف واژگانی دارد.

«حق تعالی عزرائیل را بفرمود برو اگر به طوع و رغبت نیاید به اکراه و اجبار برگیر و بیاور.»

امیر مثال داد هزار درم در غزنین به مستحقان دهند.

خاک سوگند برداد که به عزت حق مرا مبر

۹- معنای بخش مشخص شده را بنویسید.

الف) ابلیس را چون در دل آدم بار ندادند و دست رد به رویش باز نهادند مردود همه جهان گشت.

ب) به آب حیات ابدی سرشتند و به آفتاب نظر پروردند.

۱۰- مفهوم اصلی عبارت «چون ابلیس گرد جمله قالب آدم برآمد. هر چیزی را که بدید دانست که چیست؛ اما چون به دل رسید، دل را بر مثال کوشکی یافت. هر چند کوشید که راهی یابد تا در درون دل در رود هیچ راه نیافت.» با کدام بیت قرابت معنایی دارد؟

الف) گر من نظری به سنگ بر بگمارم/ از سنگ دلی سوخته بیرون آرم

ب) سر نشتر عشق بر رگ روح زدند/ یک قطره فروچکید و نامش دل شد

ج) از شبم عشق خاک آدم گل شد/ صد فتنه و شور در جهان حاصل شد

د) نیست جانش محرم اسرار عشق/ هر که را در جان غم جانانه نیست

پاسخنامه درس هفتم:

۱- پاسخ: ب

۲- پاسخ: ج

۳- پاسخ: ج

۴- پاسخ: د

۵- پاسخ: آینه استعاره از وجود انسان / نقش وجود انسان به تصویری بوقلمون و رنگارنگ تشبیه شده است.

۶- پاسخ: د

۷- پاسخ: الف

۸- پاسخ: امیر مثال داد هزار درم در غزنین به مستحقان دهند.

۹- پاسخ: الف) اجازه ورود (ب) عنایت پروردگار

۱۰- پاسخ: ب

سوالات درس هشتم

قلمرو زبانی

۱- معنی واژه ملک در همه گزینه‌ها یکسان است به جز

الف) ما به فلک بوده‌ایم یار ملک بوده‌ایم باز همان جا رویم جمله که آن شهر ماست

ب) من ملک بودم و فردوس برین جایم بود آدم آورد در این دیر خراب آبادم

پ) از لعل تو گر یابم انگشتی زنه‌ار صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد

ت) ندیدم چنین دیو زیر فلک کز او می‌گریزند چندین ملک

۲- با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

بروید ای حریفان بکشید یار ما را به من آورید آخر، صنم گریز پا را

به ترانه‌های شیرین، به بهانه‌های زرین بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را

اگر او به وعده گوید که دمی دگر بیایم همه وعده مکر باشد بفرید او شما را

الف) واژگان قافیه در بیت اول به ترتیب چه نقش‌های دستوری را پذیرفته‌اند؟

ب) نوع «را» در همه ابیات چیست؟ ب) بفرید مضارع التزامی است یا اخباری؟

ت) معنی واژه‌های صنم و خوش لقا را بنویسید؟

ث) استفاده هنرمندانه از کدام نوع فعل اشتیاق مولانا را برای بازگشت شمس نشان می‌دهد؟

۳- در کدام گزینه دو نوع نقش تبعی به کار رفته است؟

الف) سلطان ولد فرزند مولانا هر دم بی تابانه به بالین پدر می آمد و از اتاق بیرون می رفت.

ب) پدر جلال الدین محمد بن حسین خطیبی از دانشمندان روزگار بود به سبب هراس از بی رحمی و کشتار مغول ناچار از بلخ مهاجرت کرد.

پ) پادشاه سلجوقی روم علاءالدین کیقباد از مقامات او آگاهی یافت و طالب دیدار وی گردید.

ت) چون به نیشابور رسید با شیخ فریدالدین عطار ملاقات کرد و عطار اسرارنامه را به او هدیه داد.

قلمرو ادبی

۴- دو تن از شاعران عصر مولانا که با او ملاقات هم داشته اند ----- و ----- بودند.

۵- بیت زیر را با توجه به آرایه های خواسته شده بررسی کنید. (تشخیص-مجاز-تضاد)

هر نفس آواز عشق می رسد از چپ و راست ما به فلک می رویم عزم تماشا که راست

۶- بخش مشخص شده در سروده زیر بیانگر کدام آرایه ادبی است؟ دلیل خود را بنویسید.

بیداری زمان را، با من بخوان به فریاد

ور مرد خواب و خفتی

روسر بنه به بالین تنها مرا رها کن

قلمرو فکری

۷- معنی عبارت ها و ابیات زیر را بنویسید.

الف) زود باشد که این پسر تو آتش در سوختگان عالم زند.

ب) خود را به جهان عشق و یک رنگی و صلح طلبی و کمال و خیر مطلق کشانیده

پ) دشمنان را هرگز جواب تلخ نمی داد و به نرمی و حسن خلق آنان را به راه راست می آورد.

ت) در خواب دوش پیری در کوی عشق دیدم/ با دست اشارتم کرد که عزم سوی ما کن

ث) رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن / ترک من خراب شبگرد مبتلا کن

۸- در مصراع «دردی است غیر مردن کان را دوا نباشد» از دیدگاه مولانا کدام درد دوايي ندارد؟

۹- عزم کرد که دیگر بدان شهر پر غوغا باز نیاید. قسمت مشخص شده به کجا اشاره دارد؟

۱۰- مفاهیم «ایمان به معاد/ رهایی از تعلقات و فریب کاری» در ابیات زیر آمده مفهوم درست را مقابل هر بیت قرار دهید.

- الف) اگر او به وعده گوید که دمی دگر بیایم / همه وعده مکر باشد بفریبد او شما را (-----)
- ب) کدام دانه فرو رفت در زمین که نرسُت / چرا به دانه انسانیت این گمان باشد (-----)
- پ) به روز مرگ چو تابوت من روان باشد / گمان مبر که مرا درد این جهان باشد (-----)

پاسخنامه درس هشتم:

- ۱- پاسخ: پ
- ۲- الف: ما: مضاف الیه / گریزپا: صفت
کسی که دیدارش خوشایند است. ب: مفعول پ: مضارع اخباری ت: صنم: بت / خوش لقا:
- ۳- گزینه ب ث: فعل امر
- ۴- فخرالدین عراقی و سعدی
- ۵- آواز عشق: تشخیص چپ و راست: مجاز و تضاد
- ۶- تضمین: زیرا شاعر بخشی از شعر مولانا را در شعر خود آورده است
- ۷- الف: به زودی این پسر تو به مقامی می رسد که تمام عاشقان را شیفته و بی قرار می کند.
ب: خود را به جهان عشق و محبت، صداقت، آرامش و خیر کامل رسانده است.
پ: هرگز به دشمنان، پاسخ ناخوشایند نمی داند و با خوش رفتاری و آرامش آنان را به راه راست هدایت می کرد.
ت: دیشب در خواب در سرزمین عشق رهبری دیدم که با دست به من اشاره کرد که به سوی ما بیا.
ت: برو و بخواب مرا تنها بگذار و من شیدا و بی قرار را ترک کن.
- ۸- درد عشق
- ۹- قونیه
- ۱۰- الف: فریبکاری ب: ایمان به معاد ج: رهایی از تعلقات

سؤالات درس نهم:

قلمرو زبانی

- ۱- معنای واژه های مشخص شده را بنویسید ؟

الف - علاوه بر قرآن و مفاتیح الجنان، فقط کلیات سعدی را داشت .

ب - گفتارش با مقداری ظرافت و نقل و داستان همراه بود.

۲- در یکی از دو عبارت زیر املاي یک واژه نادرست است آن را تصحیح کنید

الف - یک اتاق داشت. خانه کهن سالی بود و بر سر هم نکبت بار، آری از هرگونه امکان آسایش

ب - برای من قصه می گفت از دایره مسائل روزمره و مذهبیات خارج می شد، و از مباحث مختلف حرف می زد.

۳ - با توجه به عبارت: «چند بچه اش همگی در شیرخوارگی مرده بودند و او مانده بود تنها» به سوالات پاسخ دهید.
الف (کدام کلمه نقش تبعی دارد ؟ نوع نقش تبعی را بنویسید .

ب (یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی بیابید و بنویسید .

قلمرو ادبی

۴ - عبارت زیر بیانگر کدام آرایه ی ادبی و کدام ویژگی سخن سعدی است ؟ «در زبان فارسی، احادی نتوانسته است مانند او حرف بزند و در عین حال، نظیر حرف زدن او را هر روز در هر کوچه و بازار می شنویم».

۵ - در عبارت زیر دو آرایه ادبی مشخص کنید .

«خاله ام با ذوق لطیفی که داشت، مرا نخستین بار از طریق سعدی با شعر شاهکار آشنا نمود.»

۶ - عبارت داده شده درباره کدام شخصیت زیر است ؟

«به هر حال، این همدم کودک و دستگیر پیر، از هفتصد سال پیش به این سو، مانند هوا در فضای فکری فارسی زبان ها جریان داشته است.»

قلمرو فکری

۷ - در بیت زیر شاعر چه چیزی را عامل گناه گاری خود می دانند ؟

«به حرص ار شربتی خوردم مگیر از من که بد کردم / بیابان بود و تابستان و آب سرد و استسقا»

۸- مفهوم مشترک دو عبارت زیر را بنویسید .

الف (زندگانی آینده ما دستخوش تصادف و اتفاق است. دور روزگار بر سر ما چرخ ها خواهد زد و تغییرات بی شمار خواهد نمود

ب (به این زندگی گذرا آن قدرها دل نمی و در نظرش اگر یک روی زندگی زشت می شد، روی دیگری بود که بشود به آن پناه برد

۹- منظور از قسمت مشخص شده در عبارات زیر چیست ؟

«هر دو چنان بودیم که گویی در پالیز سعدی می چریدیم؛ از بوته ای به بوته ای و از شاخی به شاخی.»

- ۱۰- عبارات زیر را معنی کنید .
 الف (قوز می کردم و از فرط هیجان لگه می دویدم.
 ب (هر عصب و فکر به منبع بی شائبه ایمان وصل بود که خوب و بد را به عنوان مشیت الهی می پذیرفت.

پاسخنامه درس نهم:

- ۱- پاسخ : الف = کلیدها ب = قصه - حکایت
- ۲- پاسخ : آری = عاری
- ۳- پاسخ : الف (همگی = بدل ب (چند بچه = وصفی بچه اش = اضافی
- ۴- پاسخ : آرایه متناقض نما (پارادوکس) و سهل ممتنع بودن سخن سعدی
- ۵- پاسخ : با ذوق لطیفی = حسامیزی سعدی = مجاز
- ۶- پاسخ : ب (سعدی)
- ۷- پاسخ : ناگزیر بودن (مهیا بودن شرایط و مجبور شدن)
- ۸- پاسخ : ناپایداری دنیا (تقدیرگرایی)
- ۹- پاسخ : از شعر یا حکایتی به شعر یا حکایت دیگر
- ۱۰- الف) پاسخ : خمیده می شدم و از زیادی هجان آهسته می دویدم (حالتی بین دویدن و راه رفتن)
 ب) پاسخ : به دلیل داشتن ایمان قوی و بی شک خوب و بد را به عنوان تقدیر الهی می پذیرفت.

سؤالات درس دهم:

قلمرو زبانی

- ۱- برای واژه «سترگ» از بیت زیر، یک معادل معنایی بیابید.
 «دوست گر با ما بسازد دولتی باشد عظیم ورنه سازد می ببايد ساختن با خوی دوست»
- ۲- کدام واژه در بیت: «تا از حصار حسرت رفتن گذر کنم / رنجی به قدر کوچ کنونم کشید و رفت » با یکی از واژه گان مصرع زیر هم معنا است ؟

«از هر کران بانگ رحیل آید به گوشم»

۳- در همه گزینه ها به جز گزینه واژه‌ای یافت می‌شود که با معنای واژه «برگ» در مصراع زیر در ارتباط است.

«وقت است تا برگ سفر بر باره بندیم»

الف) دفع موشان کن از آن پیش که آذوقه برند نه در آن لحظه که خالی شود انباری چند

ب) آن که طبعش به مثل موی شکافد در شعر شعر بافی کند از واسطه‌ی مایحتاج

ج) تو آن درخت گلی کاعتدال قامت تو ببرد قیمت سرو بلندبالا را

د) دانه جز دانه پرهیز نکشت توشه‌ی آرز در انبار نداشت

۴- «نخ و ریسمان و جز آن که گرد کرده باشند» توضیح کدام واژه، در بیت زیر است؟

«گره به روی گره بسته اند در تو اگر منت چه رشته توانم از این کلاف گشود؟»

۵- در کدام گزینه به ترتیب «صفت لیاقت، مفعولی و نسبی» وجود دارد؟

الف) خوردنی، خواستار، چرمینه ب) خواستنی، گرفتار، روحانی

ج) دیدنی، خریدار، یزدی د) گفتنی، شنوا، کودکانه

قلمرو ادبی

۶- در بیت زیر، کدام واژه یکی از طرفین جناس نیست؟

«وقت است تا برگ سفر بر باره بندیم دل بر عبور از سد خار و خاره بندیم»

الف) برگ ب) خار ج) باره د) دل

۷- در مصراع اول بیت زیر، شاعر برای بیان مقصود خود از چه آرایه‌ای بهره برده است؟

«فرض است فرمان بردن از حکم جلودار گر تیغ بارد گو ببارد نیست دشوار»

قلمرو فکری

۸- کدام گزینه از مفهوم بیت زیر دریافت نمی‌شود؟

«باید به مژگان رفت گرد از طور سینین باید به سینه رفت زین جا تا فلسطین»

الف) تقدس ب) سیاحت ج) تکریم د) اشتیاق

۹- مقصود از مصراع «پا در رکاب راهوار خویش دارند» چیست؟

۱۰- معنی و مفهوم عبارات و ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) فرض است فرمان بردن از حکم جلودار

ب) جانان من برخیز بر جولان برانیم / زان جا به جولان تا خط لبنان برانیم

پاسخنامه درس دهم:

۱- عظیم

۲- از جایی به جای دیگر رفتن، سفر کردن

۳- ج) تو آن درخت گلی کاعتدال قامت تو/ ببرد قیمت سرو بلندبالا را

۴- کلاف

۵- ب) خواستنی، گرفتار، روحانی

۶- د) دل

۷- تلمیح

۸- ب) سیاحت

۹- آماده تاختن و هجوم

۱۰- الف) اطاعت از حکم رهبر واجب است

ب) ای محبوب من به پا خیز تا به مناطق اشغالی فلسطین حمله کنیم و با شتاب و تاخت و تاز کردن تا مرز لبنان پیشروی کنیم.

سوالات درس یازدهم:

قلمرو زبانی

۱) هر یک از موارد خواسته شده در ستون «الف» را از میان موارد ستون «ب» انتخاب کنید.

(یک مورد در ستون ب اضافه است).

ب

الف

صفت فاعلی دیدنی

صفت لیاقت گرفتار

صفت مفعولی کودکانه

خریدار

(۲) با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید.

مگو سوخت جان من از فرط عشق خموشی است هان اولین شرط عشق

الف: بیت بالا چند جمله دارد؟ ب: «مفعول» را در بیت بالا مشخص کنید.

ج: نقش دستوری «خموشی» را در مصرع دوم مشخص کنید.

(۳) نوع «را» را در نمونه های زیر مشخص کنید.

الف: بیا با گل لاله بیعت کنیم که آلاله ها را حمایت کنیم

ب: بیا عاشقی را رعایت کنیم ز یاران عاشق حکایت کنیم

قلمرو ادبی

(۴) آرایه ی مشترک بیت های زیر را از میان گزینه های داخل کمانک انتخاب کنید. (حسن تعلیل / متناقض نما)

الف) بزن زخم، این مرهم عاشق است که بی زخم مردن غم عاشق است

ب) بین لاله هایی که در باغ ماست خموشند و فریادشان تا خداست

(۵) کدام یک از ترکیبات زیر، تشبیهی نیست؟

الف: نغمه ی عشق ○ ب: زخم انکار ○ ج: گلی سحر زاد ○ د: دف عشق ○

(۶) مفهوم کنایی مصراع دوم را بنویسید.

چه جانانه چرخ جنون می زند دف عشق با دست خون می زند

ج) قلمرو فکری

(۷) بیت زیر با کدام گزینه ارتباط معنایی دارد؟

هر که را آسرار حق آموختند مهر کردند و دهانش دوختند

الف) بین لاله هایی که در باغ ماست خموشند و فریادشان تا خداست ○

ب) مگو سوخت جان من از فرط عشق خموشی است هان اولین شرط عشق ○

۸) با توجه به بیت زیر، به سوالات پاسخ دهید.

بیا با گل لاله بیعت کنیم که آلاله ها را حمایت کنیم

الف: منظور از "گل لاله" در مصراع نخست چیست؟

ب: چگونه می توانیم به مصراع دوم عمل کنیم؟

۹) بیت زیر به کدام ویژگی عاشق اشاره می کند؟

بزن زخم این مرهم عاشق است که بی زخم مردن غم عاشق است

۱۰) بیت زیر بر کدام گزینه اشاره دارد؟

از آنها که خورشید فریادشان دمید از گلی سحرزادشان

الف: طلوع خورشید ○ ب: فریاد سحرگاهی ○ ج: فریاد خورشید ○ د: فریاد امید بخش ○

پاسخنامه درس یازدهم:

(۱)

الف

ب

صفت فاعلی

خریدار

صفت لیاقت

دیدنی

صفت مفعولی

گرفتار

۲) الف: چهار جمله / ب: مفعول: سوخت جان من از فرط عشق / ج: مسند

۳) الف: بیا با گل لاله بیعت کنیم که آلاله ها را حمایت کنیم: رای حرف اضافه

ب: بیا عاشقی را رعایت کنیم ز یاران عاشق حکایت کنیم: مفعولی

۴) متناقض نما ۵) ج: گلی سحر زاد

۶) دف عشق با دست خون می زنند: کنایه از شهادت عاشقانه

۷) ب) مگو سوخت جان من از فرط عشق خموشی است هان اولین شرط عشق

۸) الف: شهدا/ ب: راهشان را ادامه دهیم.

۹) بلاجویی عاشق/ صبوری و تحمل رنج از سوی عاشق/ هر مفهوم مناسب دیگر صحیح است.

۱۰) د: فریاد امید بخش

سؤالات درس دوازدهم:

قلمرو زبانی:

۱- املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف- ابلیس با موافقت پدرش در لباس (خالیگر / خوالیگر) ی چالاک خورش هایی حیوانی بدو می خوراند.

ب- ز هر کشوری مهتران را (بخواست/ بخاست)

۲- کدام یک از واژه‌های زیر با از دست دادن معنای پیشین، معنای جدید گرفته است؟

الف- سپر ب- شوخ پ- خنده ت- فتراک

۳- با توجه به ابیات زیر معنی واژگان مشخص شده را بنویسید.

الف - از آن چرم کاهنگران پشت پای بیپوشند هنگام زخم درای

ب- هم آنکه یکایک ز درگاه شاه برآمد خروشیدن دادخواه

قلمرو ادبی:

۱- با توجه به کلمات مشخص شده در ابیات زیر چه آرایه ادبی می بینید؟

الف- یکی بی زیان مرد آهنگرم ز شاه آتش آید همی بر سرم

ب- شماریت با من ببايد گرفت بدان تا جهان ماند اندر شگفت

۲- با توجه به ابیات زیر کدام ویژگی شعر حماسی دیده می شود؟

«چو کاوه برون شد ز درگاه شاه بر او انجمن شد بازارگاه

همی برخروشید و فریاد خواند جهان را سراسر سوی داد خواند»

۳- در بیت زیر فردوسی با کدام آرایه وضعیت نامناسب جامعه را توضیح داده است؟

نهان گشت کردار فرزندگان پراکنده شد نام دیوانگان

قلمرو فکری:

۱- با توجه به عبارت زیر به سوالات پاسخ دهید. (درک مطلب)

«دست برگرز گاوسر برد و» بزد بر سرش، ترگ بشکست خرد». «سروش خجسته» پیام آورد که او را مگش که هنوز زمان مرگش فرا نرسیده است؛ او را به کوه دماوند ببر و همان جا در بند کن. او را به کوه دماوند و در غاری که بنش ناپدید بود، سرنگون آویخت.

الف- واژه «ترگ» به چه معناست؟

ب- این عبارت درباره کدام شخصیت است و عاقبت او چه شد؟

۲- با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید.

«خروشید کای پایمردان دیو بریده دل از ترس گیهان خدیو
همه سوی دوزخ نهادید روی سپردید دل ها به گفتار اوی
نباشم بدین محضر اندر گوا نه هرگز براندیشم از پادشا»

الف) منظور از «پایمردان دیو» چه کسانی است؟

ب) چرا کاوه می گوید: «همه سوی دوزخ نهادید روی»؟

پ- فعل در مصراع آخر کدام است و به چه معنا است؟

۳- ابیات زیر را به نثر روان برگردانید.

۱) بپوید کاین مهتر آهرمن است جهان آفرین را به دل دشمن است
۲) یکی محضر اکنون نباید نوشت که جز تخم نیکی سپهد نکشت

پاسخنامه درس دوازدهم:

۱- الف - خوالیگر ب- بخواست

۲- پاسخ : ب

۳- الف - ضربه ب- ناگهان

۱- الف - استعاره از ظلم و ستم ب- جهان مجاز از مردم جهان

۲- ویژگی قهرمانی ۳- تضاد

۱- الف - کلاه خود ب- ضحاک. عاقبت او: فریدون او را در غاری در کوه دماوند اسیر و دربند کرد و وارونه آویزان کرد.

۲- الف - دستیاران حکومت ضحاک ب- زیرا همه مطیع ضحاک شده اند و فرمان ها و صحبت های ظالمانه او را پذیرفته اند

۳-

۱) تلاش کنید برای قیام زیرا این ضحاک منش شیطانی دارد و در باطنش دشمن خداوند جهان آفرین است.

۲) اکنون باید استشهدنامه ای نوشته شود با این متن که ضحاک نیکوکار است و جز نیکوکاری کاری دیگر انجام نداده است.

سوالات درس چهاردهم:

الف) قلمرو زبانی

۱- در ابیات زیر دو واژه مترادف پیدا کنید و معادل معنایی آنها را بنویسید.

الف) به سوی هژبر ژیان کرد روی به پیشش برآمد شه جنگ جو

ب) شجاع غضنفر، وصی نبی نهنگ یم قدرت حق علی

۲- املای کدام یک از کلمات (هرب، حرب) معادل معنایی « جنگ و آلت جنگی » است؟

۳- با توجه به بیت « همه برده سر در گریبان فرو نشد هیچ کس را هوس رزم او » هم نقش واژه « سر » در کدام واژه بیت زیر دیده می شود؟ مشخص کنید و نام نقش را بنویسید.

« بر مصطفی بهر رخصت دوید از او خواست دستوری اما ندید. »

ب) قلمرو ادبی

۱- آرایه مشترک ابیات زیر را بنویسید.

الف) چو آن آهنین کوه آمد به دشت همه رزمگه کوه فولاد گشت

ب) فلک باخت از سهم آن جنگ، رنک بود سهمگین جنگ شیر و پلنگ

۲- در بیت زیر چند استعاره و جود دارد؟

به جز بازوی دین و شیر خدا که شد طالب رزم آن ازدها

۳- در بیت زیر یک کنایه را پیدا کنید و معنی آن را بنویسید.

« دلیران میدان گشوده نظر که بر کینه اول که بندق کمر »

ج) قلمرو فکری

۱- مفهوم یا پیام کلی هریک از ابیات زیر را بنویسید .

الف) به نام خدای جهان آفرین بینداخت شمشیر را شاه دین

ب) چو شیر خدا راند بر خصم تیغ به سر کوفت شیطان دو دست دریغ

۲- در بیت زیر منظور از « ژنده فیل » چه کسی است ؟

« چو غلتید در خاک آن ژنده فیل بزد بوسه بر دست او جبرئیل »

طراح : فاطمه صغری خدادادی، مازندران

۳- در بیت زیر منظور از شاهد آرزو چیست ؟

« چو نمود رخ شاهد آرزو به هم حمله کردند باز از دو سو »

۴- معنی بیت زیر را به نثر روان بنویسید .

چنان دید بر روی دشمن زخشم که شد ساخته کارش از زهر چشم

پاسخنامه درس چهاردهم:

۱- هژبر و غضنفر = شیر ۲- حرب ۳- دستوری نقش مفعول

۱- جناس

۲- ۳ استعاره

۳- نظر گشودن : کنایه از منتظر بودن کمر به کاری بستن : اقدام به کاری کردن

۱- الف - حضرت علی در راه رضای خدا جنگید . ب) پیروزی حق بر باطل و اظهار تأسف شدید شیطان از شکست

۲- عمرو

۳- پیروزی در جنگ

۴- امام علی از روی خشم طوری به دشمن (عمرو) نگاه کرد که از هیبت نگاه حضرت علی به وحشت افتاد و کارش تمام شد.

سوالات درس پانزدهم:

قلمرو زبانی

۱- کدام دو واژه در ابیات زیر هم معنی هستند؟

الف) منازعان تو هرچند طاعن و قریند به نزد اهل خرد حمله طاغیند و غوی

ب) نگه دار تا مردم عیب جوی نجویند به نزدیک تو آب روی

۲- کدام واژه در بیت زیر به معنی «گره» است؟

وفای تو صنما عقده بست با جانم فراق تو ز چه معنی است در میانه صداق

۳- املای کدام واژه با توجه به معنی نادرست است؟

الف) مطلق: آزاد ب) دهها: هوشمندی ج) مئونت: کمک د) صواب: درست

۴- املای درست دو واژه نادرست متن زیر را بنویسید.

«هر سخن که از سماع آن شنونده را کراهیت آید بر ادای آن دلیری نتوان کردمگر که به عقل و تمیز شنونده ثغتی تمام باشد. خاصه که منافع و فواید آن بدو باز گردد حقوق تربیت و تقریر لوازم مناسحت فایده ای دیگر نتواند بود. چه گوینده را در آن و رای گزارد و اگر از تبعیت آن به سلامت بجهد کار تمام بل فتح با نام باشد.»

۵- در گروه کلمات زیر املای کدام واژه نادرست است؟ صحیح آن را بنویسید.

مرغزاری نزه- مواجب سیادت- فراغ و آسایش- صلاح تجارب- مطاوعت و پیروی

۶- کدام بخش از جملات زیر حذف شده است؟

الف) اکنون نه ما را بر تو کراهیتی متوجه است و نه تو را از ما آزاری باقی.

ب) ملک را نصیحتی کردم و آن چه بر خود واجب شناختم به جای آورد.

۷- نقش کلمات مشخص شده را بنویسید.

کبوتران را فرمود که «فرود آیید.» جمله بنشستند و آن موش را زبرا نام بود.

قلمرو ادبی

۸- نویسنده جوامع الحکایات کیست؟

۹- در عبارت زیر کدام رکن تشبیه حذف شده است؟

از عکس ریاحین او پر زاغ چون دم طاووس نمودی و در پیش جمال او دم طاووس به پر زاغ مانستی.

۱۰- مفهوم کنایی «گرفتار شدن» در کدام بخش از عبارت زیر آمده است؟

چندان که دانه بدیدند، غافل وار فرود آمدند و جمله در دام افتادند و صیاد شادمان گشت و گرازان به تگ ایستاد.

پاسخنامه درس پانزدهم:

۱- طاعن عیب جوی

۲- عقده

۳- گزینه ج

۴- ثقت مناصحت

۵- سلاح

۶- الف) است - شناسه اول شخص در فعل «آورد» (آوردم)

۷- کبوتران، متمم - زیرا، مسند

۸- محمد عوفی

۹- وجه شبه

۱۰- در دام افتادن

سؤالات درس شانزدهم:

قلمرو زبانی

۱- اگر بیت‌های زیر را با توجه به وجود معادل معنای واژه‌های «قلا، شماتت، بور، یغور» مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

الف: لرزید پیکری و تبه گشت فرصتی افتاد مرغکی وز خون، سرخ شد پری

ب: بفرمای تا اسپ و زین آورند کمان و کمند و کمین آورند

ت: گردد چو تنور بسته، سرگرم پولاد درشت را کند نرم

ث: در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم سرزنش‌ها گر کند خار مگیلان غم مخور

۱- ب ، ث ، ت ، الف. ۲- الف، ث ، ب ، پ

۳- ب، ث ، الف، ت ۴- ب، پ، ت، ال

۲- با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

درس ساعت اوّل تجزیه و ترکیب عربی بود. معلّم عربی، پیرمرد شوخ و نکته گویی بود. من که دیگر به چشمم اطمینان داشتم، برای نشستن بر نیمکت اوّل کوشش نکردم.

الف: واژه‌ای بیابید که با از دست دادن معنی گذشته، معنای جدید پذیرفته است.

پ: یک نقش تبعی مشخص کنید و نوع آن را بنویسید.

ت: در جمله پیرو یک ترکیب اضافی و در جمله پایه، یک ترکیب وصفی بیابید و بنویسید.

۳- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

قدّ بنده به نسبت سنّ همیشه دراز بود. ننه، خدا حفظش کند هر وقت برای من و برادرم لباس می‌خرید، ناله‌اش بلند بود.

قلمرو ادبی

۴- در مورد تشبیه به کار رفته در عبارت زیر، کدام جمله نادرست است؟ آن را اصلاح کنید.

«مادرم شمامتم می‌کرد، می‌گفت: «به شتر افسار گسیخته می‌مانی؛ شلخته و هر دم بیل و هپل و هپو هستی:

جلو پایت را نگاه نمی‌کنی. شاید چاه جلویت بود و در آن بیفتی.»

الف: «چاه» مشبه است. ب: مشبه به آن «شتر» است.

پ: وجه شبه در مصراع دوم آمده است. ت: ادات تشبیه، فعل جمله است.

۵- در هر عبارت، آرایه مربوط به هر عبارت را از درون کمانک انتخاب کنید.

الف: می‌گفت که دو برادری مثل غلّم یزید می‌مانید. دراز دراز، می‌خواهید بروید آسمان، شورا بیاورید. (تشبیه، مجاز)

ب: بچه‌ها می‌خندیدند؛ من به رگ غیرتم بر می‌خورد. (استعاره - حس آمیزی)

پ: یقین شد که من بازی جدیدی درآورده‌ام که او را دست بیندازم و مسخره کنم. (حسن تعلیل، کنایه)

۶- نادرستی‌های علمی عبارت‌های زیر را اصلاح کنید.

الف: کتاب «شلوارهای وصله‌دار» از نادر ابراهیمی و کتاب «دیدار» از رسول پرویزی است.

ب: زاویه دید متن «عینک همان طور به چشمم بود و کلاس هم غرق خنده بود، پریدم و از کلاس بیرون جستم. آقای مدیر و آقای ناظم و آقای معلم عربی کمیسیون کردند. بعد از چانه زدن بسیار تصمیم به اخراجم گرفتند.» سوم شخص است.

قلمرو فکری

۷- با توجه به عبارت زیر، علت بدبینی معلم چه بود؟

«بچه‌ها هم کم و بیش تعجب کردند؛ خاصه آنکه به حال من آشنا بودند، می‌دانستند که برای ردیف اول سال‌ها جنجال کرده‌ام. من برای امتحان چشم مسلح، ردیف دهم را انتخاب کرده بودم. این کار با مختصر سابقه شرارتی که داشتم، اول وقت کلاس، سوء ظن پیرمرد معلم را تحریک کرد.» علت بدبینی معلم چه بود؟»

۸- مفهوم عبارت «پدرم دریادل بود؛ در لاتی کار شاهان را می‌کرد؛ ساعتش را می‌فروخت و مهمانش را پذیرایی می‌کرد.» را با کدام بیت، مفهوم مشترک دارد؟ پیام مشترک آن دو را بنویسید.

الف: کرم ورزد آن سر که مغزی در اوست که دون همتانند بی مغز و پوست

ب: به حرص ار شربتی خوردم مگیر از من که بد کردم/ بیابان بود و تابستان و آب سرد و استسقا

۹- معنا و مفهوم عبارت‌های مشخص شده در متن زیر را بنویسید.

«خیال می‌کردم عینک، مثل تعلیمی و کراوات یک چیز فرنگی‌مآبی است که مردان متمدن برای قشنگی به چشم می‌گذارند. دایی جان میرزا غلامرضا که در تجدد افراط داشت، اولین مرد عینکی بود که دیده بودم.»

۱۰- عبارت زیر را به زبان ساده و امروزی برگردانید.

تمام غفلت‌هایم را که ناشی از نابینایی بود، حمل بر بی‌استعدادی و مهملی و ولنگاری‌ام کردند.

پاسخنامه درس شانزدهم:

۱- گزینه ۳

الف: لرزید پیکری و تبه گشت فرصتی افتاد مرغکی وز خون، سرخ شد پری = بور

ب: بفرمای تا اسپ و زین آورند کمان و کمند و کمین آورند = قلا

ت: گردد چو تنور بسته سرگرم پولاد درشت را کند نرم = یغور

ث: در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم سرزنش‌ها گر کند خار مغیلان غم مخور = شماتت

۲- الف: شوخ ب: ترکیب، نکته‌گو: معطوف

ت: ترکیب اضافی: چشمم ترکیب وصفی: نیمکت اول

۳- نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

همیشه: قید لباس: مفعول بلند: مسند

۴- گزینه الف: «چاه» مشبه نیست. مشبه آن، «تو» است.

۵- در هر عبارت، آرایه مربوط به هر عبارت را از درون کمانک انتخاب کنید.

الف: تشبیه: دو برادری مثل غلم یزید می‌مانید.

ب: استعاره: رگ غیرت . (استعاره - حس آمیزی)

پ: کنایه: بازی درآوردن - کسی را دست انداختن.

۶- الف: کتاب «شلوارهای وصله دار» از رسول پرویزی و کتاب «دیدار» از نادر ابراهیمی است.

ب: زاویه دید متن، سوم شخص است

۷- نشستن بر نیکمت ردیف آخر کلاس.

۸- بیت الف؛ تاکید بر بخشش و نیکی.

۹- عینک، مثل تعلیمی و کراوات یک چیز فرنگی‌مآبی است: عینک مانند عصا و کراوات، یک وسیله مطابق با مد روز و مورد استفاده در زندگی اروپاییها است.

در تجدّد افراط داشت : در مدگرایی زیاده روی می‌کرد.

۱۰- علت تمام اشتباهاتم را که ناشی از نابینایی بود، بی استعدادی، تنبلی و بی نظمی و بی‌دقتی می‌دانستند.

سؤالات درس هفدهم:

الف) قلمرو زبانی

۱- در هریک از گزینه‌های زیر واژه‌ای بیابید؛ که معادل معنایی یکدیگر باشند.

الف) آنگاه، برزیکری گفت : با ما از کارسخن بگو. و او پاسخ گفت: « من به شما می گویم که زندگی به راستی تاریکی است ؛ مگر آنکه شوقی باشد . »

ب) در این بین ، من متأثرتر از همه پیشنهاد کردم از شیرینی‌هایی که همراه داشتیم، سهمی به کودک دهقان بدهیم. تا کامش را شیرین کنیم.

۲- همه واژه‌های گزینه‌ها از نظر املائی اهمیت دارند به جز گزینه ...

الف) تجسم - تنور - هیاهو ب) ستاره - چراغدان - پیوسته

ج) شوق - تهی - فروتنی د) رغبت - خاموشی - وظیفه

۳- مسند را در جمله پایه (هسته) مشخص کنید .

هنگامی که در فروتنی بزرگ باشیم ، بیش از همه به آن بزرگ نزدیک شده ایم .

۴- با توجه به سروده زیر کدام گزینه نادرست است ؟

ماهی در آب خاموش است و / چارپا روی خاک هیاهو می کند و / پرنده در آسمان آواز می خواند . / آدمی ، / اما / خاموشی دریا و / هیاهوی خاک و / موسیقی آسمان را در خود دارد.

الف) نقش تبعی در سروده وجود دارد . ب) در سروده زمان فعل مضارع اخباری هست .

ج) در سروده فعل به قرینه لفظی محذوف است . د) در سروده سه حرف ربط هم پایه ساز هست

ب) قلمرو ادبی

۵- آرایه مناسب را از داخل کمانک مشخص کنید.

از آسمان تاج بارد اما بر سر آن کس که سر فروآرد. (تشخیص - سجع)

۶- قسمت مشخص شده چه آرایه ای دارد؟

گریه کنی که اگر / آفتاب را ندیده ای / ستاره ها را هم نمی بینی

ج) قلمرو فکری

۷- مفهوم مشترک دو عبارت زیر را بنویسید.

از آسمان تاج بارد اما بر سر آن کس که سر فرو آرد.

هنگامی که / در فروتنی / بزرگ باشیم / بیش از همه به آن بزرگ نزدیک شده ایم .

۸- مفهوم عبارت زیر را بنویسید . «کار همیشه تهی ست ؛ مگر آنکه مهری باشد .»

۹- در سروده زیر چه کسانی را نباید از یاد برد ؟

از شعله / به خاطر روشنایی اش / سپاسگزاری کن ، / اما چراغدان را هم / که همیشه صبورانه در سایه می ایستد ، از یاد مبر .

۱۰- شاعر در سروده زیر بر چه موضوعی تأکید دارد ؟

گریه کنی که اگر / آفتاب را ندیده ای / ستاره ها را هم نمی بینی

پاسخنامه درس هفدهم:

- ۱- برزیگر و دهقان
- ۲- گزینه د («خاموشی» فاقد اهمیت املایی است).
- ۳- نزدیک
- ۴- گزینه ج
- ۵- سجع
- ۶- استعاره (مجاز)
- ۷- فروتنی مایه کمال و بزرگی است .
- ۸- کار بدون عشق و علاقه بی ارزش و بی نتیجه است.
- ۹- افراد متواضع و قانعی که عوامل مؤثری هستند ولی ناشناخته می مانند و دیده نمی شوند .
- ۱۰- قدر داشته های خود را دانستن . غنیمت شمردن فرصت ها

سوالات درس هجدهم:**الف) قلمرو زبانی:**

- ۱- واژه مشخص شده در عبارت « روح را خاک نتواند به غبارش مبدل سازد / زیرا هر دم به تلاش است که فرا رود . » با معنای این واژه در کدام بیت برابر است ؟
- الف) طبیب عشق مسیحا دم است و مُشْفِق لیک / چو در تو درد نبیند که را دوا بکند
- ب) گر به همه عمر خویش با تو برآرم دمی / حاصل عمر آن دم است باقی ایام رفت
- ۲- در عبارت زیر ، واژه ای بیابید که هم آوا داشته باشد ؟ معنی آن را بنویسید :
- او اختران را در آسمان نهاده / تا به برّ و بحر نشانمان باشد / تا نگه به فرازها دوزیم / تا از این ره لذّت اندوزیم
- ۳- املای صحیح واژه ها را از داخل کمانک انتخاب کنید :
- به (حشرم / هشرم) بده نامه در دست راست / ز (حولم / هولم) در آن روز بی باک کن

ب) قلمرو ادبی:

۱- بند زیر سروده کیست؟ تأثیر پذیری از کدام کتاب در آن بارز است؟

هر نفسی را دو نعمت است: / دم فرو دادن و برآمدنش / آن یکی ممد حیات است / این یکی مفرح ذات

۲- آرایه مشترک عبارت و بیت زیر را مشخص کنید:

به عصیان سراپای آلوده ام / سراپا ز آلودگی پاک کن

سرزمین های شمال و جنوب نیز / آسوده در دستان خداست

۳- مفهوم کنایی قسمت های مشخص شده را بنویسید:

الف) به خاک دَرَت گر نیارم سجود / مکافات آن بر سرم خاک کن

ب) روح را خاک نتواند مبدل به غبارش سازد.

ج) قلمرو فکری:

۱- سروده زیر بیانگر کدام دیدگاه شاعر است؟

و تو شکر خدا کن ، به هنگام رنج / و شکر او کن ، به وقت رستن از رنج.

۲- معنی و مفهوم ابیات و عبارات را به نثر روان بنویسید:

اگر فکر و حواسم این جهانی است / بهره ای والاتر از بهر من نیست

نشاطی بده در عبادت مرا / دل لشکر دیو ، غمناک کن

۳- مفهوم استعاری واژه مشخص شده در عبارت زیر چیست؟

«اگر زنجیرهایی که بر روی افکار شماست، بشکنند ، زنجیرهای جسم شما نیز از هم می گسلد .»

۴- با توجه به سروده زیر ، شاعر به کدام ویژگی ستارگان اشاره می کند؟

او اختران را در آسمان نهاده / تا به برّ و بحر نشانمان باشند

پاسخنامه درس هجدهم و نیايش:

۱- «دم» در عبارت فوق و در بیت دوم در معنی مجازی «لحظه» به کار رفته است. در بیت اول واژه «دم» در معنی اصلی خود (نفس) به کار رفته است.

۲- بحر : دریا / بهر : سهم

۳- به (حشرم / هشرم) بده نامه در دست راست / ز (حولم / هولم) در آن روز بی باک کن

۱- یوهان ولفگانگ گوته / گلستان

۲- آرایهٔ مشترک مجاز

به عصیان سراپای آلوده ام / سراپا ز آلودگی پاک کن

سرزمین های شمال و جنوب نیز / آسوده در دستان خداست

۳- مفهوم کنایی قسمت های مشخص شده را بنویسید :

الف (مرا بدبخت و بیچاره کن) ب (نمی تواند آن را بی ارزش کند)

۱- شاکر بودن انسان در همه حال ، چه در وقت سختی چه آسایش :

۲- اگر تنها به مادیات و امور دنیایی بیندیشم ، منفعتی برتر از دنیا نصیبم نخواهد شد .

- به من اشتیاق در عبادت عطا کن و شیطان و یارانش را ناامید و غمگین کن

۳- جهالت و خرافات

۴- راهنما بودن